

Europarlamentaras Justas Vincas PALECKIS

Į Europos centrą
daugiau teisingos,
socialinės
Europos

Penkeri metai Europos Parlamente

Socialistų frakcija
Europos Parlamente
www.socialistgroup.org

Leidinio išleidimą rėmė

Socialistų frakcija Europos Parlamente

<http://www.socialistgroup.org/>

**Europarlamentaras
Justas Vincas PALECKIS**

Į Europos centrą
daugiau teisingos,
socialinės
Europos

Penkeri metai Europos Parlamente

2004–2009

Ką tarsi, mielas skaitytojai, šioje knygelėje? Tai mano penkerių metų darbas Europos Parlamente (EP) apžvalga, pamąstymai apie Lietuvos ir Europos problemas šiame sunkiame metyje. Tuo pačiu ir ataskaita tiems 150 tūkstančiams Lietuvos žmonių, kurie praeituose rinkimuose į EP balsavo už socialdemokratų partijos kandidatus, tarp jų – 102 tūkstančiams, bendrame partijos sąraše išsilyvėjęms mano pavardę. Atokvėpio heretikiniams skaitytojui siūlau europietiškas išpensas, aforizmus, idomybes, pagaliau receptus, atvežtus iš Briuselio.

Europos Sąjunga mūsų šalyje vis žinomesnė, vis artimesnė. Net 70 proc. Lietuvos gyventojų, pasak apklausų, teigiamai vertina narystę ES. Daugiau kaip pusė mūsų piliečių sako „savo kailių“ pajutę narystės Europos Sąjungoje privalumus.

Lyg burtazodį kartojame: ES padės, skirs pinigų, pamokys... Iš tiesų Lietuvą nuo 2007-ųjų per septynerius metus pasieks beveik 37 mlrd. litų – daugiau kaip po 5,3 mlrd. litų kasmet. Lietuva per metus į bendrą ES biudžetą sumoka vidutiniškai apie 900 mln. litų. Taigi saldo mūsų naudai – 4,4 mlrd. litų. Tai sudaro apie 20 proc. Lietuvos biudžeto arba apie 5 proc. mūsų bendrojo vidaus produkto. Kitaip tariant, kiekvienam Lietuvos piliečiui kasmet atitenka 1 500 „briuselietišku“ litų. Žinoma, šios lėšos paskirstomos kitaip, per įvairius projektus, išmokas.

ES svarbi Lietuvai, o mes – Briuseliui, toli gražu ne tik žvelgiant per eurų ir litų prizmę. Europos Sąjunga – tai taika, demokratija, laisvė, solidarumas, pagalba atsilikusiems, silpnesniems. Ne be reikalo mūsų liberalai tvirtina, kad ES esanti „per daug socialdemokratiška“ (mano nuomone, galėtų ir turėtų būti dar socialdemokratiškesnė). Pirmaujanti Europos Sąjunga – pavyzdys ir kitiems žemynams. Labai svarbu, kad ES ekonomiškai stiprėtų. Tačiau dar svarbiau – kad ir ateityje būtų pavyzdžiu, kaip tvarkyti socialinius reikalus, kaip išlyginti skirtumus tarp pažengusių ir atsilikusių valstybių bei regionų. Jei to nebus, gali nelikti ir ES, ir vilties teisingiau bei geriau sutvarkyti pasaulį.

Ką gi pavyko nuveikti per tuos penkerius metus? Statistika liudija: 152 kartus kalbėjau EP plenarinėse sesijose, pateikiau 91 klausimą Europos Komisijai ir Tarybai, dalyvavau siūlant Parlamento rezoliucijas. Ne kartą teko ruošti pranešimus – dėl energetikos problemų, Baltijos jūros strategijos, Serbijos pasirošimo įstoti į ES ir kitais svarbiais klausimais. Neįmanoma suskaičiuoti, kiek kalbėta, replikuota, siūlyta frakcijos ir komitetų posėdžiuose, tarptautinėse grupėse, parlamentinio bendradarbiavimo komitetuose su atskiromis šalimis. Problemas, kurias kėliau, dažniausiai lėmė mano dalyvavimas pagrindiniame ir pakaitiniuose komitetuose. Tad suprantama, kad daugiausia dėmesio skyriau užsienio politikai, taip pat aplinkosaugai, sveikatai, vartotojų teisėms. Bet ne tik.

Visada, kai tik būdavo įmanoma, stengiausi „užkabinti“ Lietuvai aktualias problemas, pabrėžti mūsų interesus, kartu galvodamas apie bendrą ir svarbią visiems ES piliečiams europinę naudą. Taigi teko, jeigu galima taip pasakyti, „šaudyti“ į daugelį labai skirtingų taikinių. Galėčiau išskirti kelis pagrindinius, į kuriuos „šaudžiau“ ir kalbėdamas plenariniuose posėdžiuose, ir klausdamas EK komisarų, ir pateikdamas publikacijas Lietuvoje. O paleistos strėlės zvimbė taip: vizos keliaujant į JAV naujųjų Europos Sąjungos šalių piliečiams turi būti panaikintos! Išsiplėtus Šengeno erdvei nestatykime finansinės ir biurokratinės sienos tarp naujųjų šalių ir Ukrainos, Baltarusijos, Rusijos, Pietų Kaukazo valstybių! Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimas su kaimynine Kaliningrado sritimi privalo būti ir ES dėmesio centre! Reikia atsisakyti Baltarusijos izoliavimo politikos ir atverti vartus kuo platesniam žmonių bendra-

darbiavimui – tik taip galima pasiekti permainų toje šalyje! Protų ir rankų nutekėjimas iš naujųjų ES šalių į senąsias neturi tapti joms labdara, patiriamus nuostolius reikia sąžiningai finansiškai kompensuoti! Apribojimai naudoti ES struktūrinių fondų lėšas gyvenamiesiems namams šiltinti turi būti sumažinti arba panaikinti, nes renovavus būstus taupomi resursai, kovojama su klimato kaita, pagaliau piliečiai mažiau pinigų išleidžia šildymui!

Jei kas paklaustų, o kodėl „nešaudyta“ į tiktai lietuviškus taikinius? Atsakymas paprastas: problemos, aktualios tik Lietuvai, Europos Parlamente daugumos balsų negautų. Minėti taikiniai svarbūs daugeliui šalių ir ypač Lietuvai. Pasitelkęs kolegas organizavau Europos Parlamento delegacijų keliones, seminarus ir konferencijas mums aktualiomis temomis. Ir, žinoma, parlamentaro duona – kalbos, paklausimai, rezoliucijos, parąšų rinkimas – nukreipti būtent į tuos taikinius. Kai kuriose srityse nuolatinis „šaudymas“ jau davė rezultatų, kitose – sprendimai priartėjo prie pabaigos.

Kaip ir kiekvienas europarlamentaras, kasmet turiu teisę pakviesti į Briuselį arba Strasbūrą 100 savo šalies piliečių, kurie atvyksta į vieną iš dviejų ES sostinių autobusais. Per kadenciją mano kvietimu Briuselyje ar Strasbūre viešėjo per 500 žmonių iš Lietuvos. Pirmojoje „mano“ grupėje važiavo mokytojai iš įvairiausių Lietuvos vietovių. Juos atrinkti padėjo profesinės sąjungos. Prisipažinsiu, kad šią profesiją (šalia gydytojo) ypač gerbiu ir vertinu. Ne tik dėl to, kad abu mano tėvai yra dirbę mokytojais – svarbiausia, kad be gerų mokytojų nesulauksime geros ateities nei Lietuvoje, nei visoje Europoje. O paskutinėje „mano“ grupėje didžiąją dalį sudarė medikai: gydytojai, medicinos seselės, slaugytojos.

Kitose autobusinėse grupėse važiavo įvairiausių profesijų, interesų, įvairaus amžiaus žmonės – vyresni ir jaunesni. Susitikimuose su atvykusiais svečiais visada juos ragindavau tapti veikliais ir išradingais ES „ambasadoriais“ savo miestuose, miesteliuose ir kaimuose.

Sulaukęs labai daug siūlymų iš norinčiųjų vyksti, kreipiuosi į LSDP būstinę ir skyrius, LSDP jaunimiečius, kurie padeda atrinkti.

Smalsesnis skaitytojas nesunkiai gali sužinoti, kur esu bet kurią darbo dieną, ką veikiu. Interneto tinklalapyje (*www.paleckis.lt*) skelbiu savo darbotvarkę – vienintelis iš Lietuvoje rinktų europarlamentarų, o ir kolegos iš kitų šalių tai daro labai retai. Tinklalapyje galima rasti ne tik mano kalbas EP, klausimus EK komisarams, bet ir komentarus, interviu, mano biuro pranešimus spaudai. Nuo 2006-ųjų rudens kiekvieną savaitę pradėjau rašyti internetinį dienoraštį.

Per tuos metus teko ne tik kiekvieną savaitę keliauti į dvi Europos sostines, bet ir apsilankyti beveik visose mūsų žemyno valstybėse. Į jas vykau su Europos Parlamento delegacijomis, kviečiamas skaityti pranešimus tarptautinėse konferencijose, dalyvauti vienos ar kitos šalies rinkimų kampanijoje.

Visada pabrėžiu, kad europarlamentaras bus politiškai raišas, jeigu jis kvėpuos tiktai Briuselio, Strasbūro ir savo šalies sostinės įstaigų oru. Išvykimai į Lietuvos miestus, miestelius ir kaimus (apsilankiau visuose miestuose ir rajonuose) man buvo, yra ir bus tarsi gurkšnis šviežio oro. Karštos diskusijos, teikiamų klausimų ir pasiūlymų pobūdis, reakcija į mano iškeltas problemas – tai lyg Lietuvos žmonių nuotaikas atspindintis barometras, į kurio parodymus būtina atsižvelgti balsuojant Strasbūre ar Briuselyje.

Dabar, 2009-aisiais, Lietuva pažymėjo įstojimo į Europos Sąjungą penktąsias metines nelengvu laiku, kai visą pasaulį užgriuvo ekonominė krizė. Tačiau nepamirškime, kad narystė ES sušvelnino krizės poveikį. Naudodamiesi bendra Europos Sąjungos rinka ir pagalba iš ES fondų greičiau sulauksime atsigavimo. Ekonominių ir socialinių sudėtingumų banga neturi užlieti tų, kuriems sunkiausia – neįgaliųjų, pensininkų, gaunančių minimalų uždarbį žmonių, jaunų šeimų. Reikia sumaniai, mąstant apie ateitį ir bendrą naudą, semtis iš tų fondų, gilintis į svarbias mums ES direktyvas (70 proc. Seime priimtų įstatymų yra derinti pagal ES teisę – reglametus, direktyvas, sprendimus), domėtis bendraeuropiniais reikalais ir nukreipti juos Lietuvos labui. Taigi išnaudoti visas galimybes, kurias teikia lygiateisė Lietuvos narystė Europos Sąjungoje.

Nuo pirmųjų kadencijos dienų mintimis apie darbą Europos Parlamente ir kylančias problemas nuolat dalindavausi tiek su-

sitikimuose, renginiuose, tiek kalbėdamasis su žurnalistais. Šiai knygelei atrinkau esmingiausius, mano galva, rašinius, spausdintus įvairiuose leidiniuose, iš kurių mozaikos skaitytojas, tikiuosi, susidarys bendrą vaizdą.

Esu tikras: į geografinį Europos centrą – Lietuvą – turime perkelti dar daugiau Europos. Ir ne bet kokios, o teisingos, socialinės Europos, kai padedama bekylančiai iki bendro lygio šaliai ar regionui, kai tankus socialinės rinkos tinklas neleidžia silpnesniam nugrimzti į dugną, kai, kuriant palankias sąlygas darbaviui, tvirtai apginamos dirbančių žmonių teisės.

Tad rūpinkimės ir stiprinime mūsų vienybę Lietuvoje, ir mūsų vienybę Europoje. Tam, kad Lietuva ir Europa parūpintų mums.

Reikia stengtis šį netobulą pasaulį padaryti geresnį

*Algis Kusta, žurnalas „Gairės“
(2004 10 24)*

– **Kodėl tapote politiku?**

– Mano pagrindinės profesijos – žurnalisto ir diplomato. Tačiau Atgimimo laikais politinio gyvenimo verpetas įsuko ir mane. Taip jau susiklostė, kad jis nepaleidžia iki šiol.

– **Kas Jus paskatino tapti socialdemokratu?**

– Socialinio teisingumo, žmonių lygybės, solidarumo idėjos man visada buvo artimos. Atgimimo laikais kiek leido jėgos prisidėjau prie to, kad LKP pasuktų socialdemokratinį keliu. 1991 metais įstojęs į šimtametę tradiciją turinčią Socialde-

mokratų partiją, stengiausi, kad ji suartėtų su tuometine Lietuvos demokratine darbo partija. Kai 2001 metų sausio 26 dieną šios partijos susijungė, tai buvo viena laimingiausių dienų mano gyvenime.

– Kokia Jūsų Europos Sąjungos vizija?

– Manau, kad Europos Sąjunga turi apdairiai, bet tvirtai žengti dar didesnės vienybės link. Jeigu stabtelėsime, mes niekada neprilygsime Jungtinėms Amerikos Valstijoms, galime net atsilikti nuo didelių, ekonominiam šuoliui pritūpusių valstybių – Kinijos ir Indijos. Ekonomika nepakenčia barjerų, jie reiškia atsilikimą. Be to, Lietuvai būtų naudinga, kad vieningesnė Europa galėtų tvirčiau kalbėtis su kartais neprognozuojama kaimyne – Rusija. Energetikos reikalai irgi verčia jungtis. Kas kita, kad ES turi išlaikyti ir net stiprinti tautinį bei kultūrinį savo šalių savitumą. Dirbdamas Europos Parlamente stengiuosi atstovauti ir Lietuvos, ir visos ES interesą. Tai kartais sudėtinga – ne taip ir lengva juos užčiuopti, ne visada jie sutampa. Po penkerių metų darbo EP padaryčiau tokią išvadą: Briuselyje ir Strasbūre reikėtų veikti taip, kad pirmiausia būtų naudinga Lietuvai (ir visai ES), o Lietuvoje – Europos Sąjungai.

– Kokia Lietuva būtų įdomi Europos Sąjungai?

– Neįdomių šalių, kaip ir neįdomių žmonių, nėra. Visi turi savitumą, nepakartojamą bruožų. Europos Sąjungoje kiekviena šalis stengiasi užimti savo nišą, išnaudodama savo stipriąsias puses, tradicijas, geografinę padėtį. Mes galėtume ir turėtume panaudoti savo sudėtingą geopolitinę (ir kartu dėkingą, kai bendradarbiaujama, o ne konfrontuojama), gana karčią istorinę patirtį tam, kad būtume tarpininkai tarp Rytų ir Vakarų Europos, tarp skirtingo istorinio patyrimo tautų. Dar pasiūlymas. Apibrėžkime sritį su neblogu įdirbiu, kuri turi ateitį. Kaipmat sutelkime joje pastangas, lėšas, jaunimo potencialą. Išsiveržę pirmyn toje srityje, tuoj tapsime įdomūs visiems.

– Kaip manote, ar susikurs Jungtinės Europos Valstijos (JEV)?

– Manau, kad tai įmanoma, tačiau ne dabar. Žinoma, jos gero kai skirtusi nuo Jungtinių Amerikos Valstijų, nes JEV nebūtų tautų katilas, suniveliuojantis tautas.

– Ką Jums reiškia šeima?

– Tai – didžiulė vertybė, gretintina su Tėvyne, mėgstamu darbu. Daug išmokau iš savo tėvų. Dabar didžiausias malonumas kalbėti apie viską su žmona, vaikais, vaikaičiais. (*Pastaba 2009 metais: giliai apgailestauju, kad jau porą metų su sūnumi Algirdu sunkiai suprantame vienas kitą*).

– Ar galėtumėte visam laikui palikti Tėvynę?

– Jokiu būdu. Ji yra viena, pati geriausia, nepalyginama su niekuo. Negalėčiau visam laikui persikelti į kitą šalį, nors gyventi įvairiose valstybėse teko 25 metus. Darbas Europos Parlamente, beje, suteikia unikalią galimybę – kas savaitę trims ar keturioms dienoms grįžtu namo. Labai džiaugiuosi, kad nė vienas iš trijų vaikų neišvyko gyventi į užsienį, nors galimybių ir pasiūlymų turėjo.

– Ar randate laiko paskaityti?

– Be abejo. Dirbdamas keliuose kabinetuose, keliose darbo vietose – Europos Parlamento rūmuose Briuselyje, Strasbūre, biure Vilniuje ir Seimo rūmuose – ypač jaučiu laiko stygių. Net nepastebiu, kaip prabėga diena. Kartais net nespėju atsiversti internetinių puslapių, pavartyti dienraščių, nors į pastaruosius įnikau nuo dešimties metų. O dėl knygų – ypač mėgstu skaityti prisiminimus. Jeigu jie nemeluojantys, jeigu autoriaus plunksną vedžiojo ne savimeilė, o noras atvirai papasakoti apie gyvenimo kelią, jame sutiktus žmones.

– Kokia Jūsų mėgstamiausia atostogų šalis ar vieta?

– Šalis – Lietuva. Nemėgstu karščio, todėl esu atostogavęs Kretoje lapkrityje, o gruodyje – Egipte.

– Kur norėtumėte leisti laiką, baigęs politinę karjerą?

– Ramioje vietoje. Netoli turėtų būti ežeras, dar geriau – jūra. Knygų ir iškarpų iš laikraščių, žurnalų, savo archyvų apsuptyje gal prisiruošiu parašyti šį bei tą iš savo gan margo gyvenimo. Norėčiau nuolat bendrauti su šeima, vaikaičiais.

– Ar Jūsų darbotvarkėje lieka laiko susitikti su senais gerais draugais?

– Deja, kur kas mažiau, nei to norėčiau. Vis dėlto pasiskambiname, susitinkame. Visad džiaugiuosi išgirdęs jų balsus.

– **Kokios muzikos klausotės?**

– Būdamas Vilniuje ir kitur Lietuvoje klausausi ne muzikos, o „Žinių radijo“ arba Lietuvos radijo pirmosios programos. Tai politiko duona. Tačiau mėgstu ir muziką. Patinka klasika, o lengvesnė man baigiasi ties Bitlų (The Beatles) epocha.

– **Koks Jūsų mėgstamiausias valgis?**

– Daržovės, vaisiai, žuvis. Ne dėl to, kad tai sveika, kaip tvirtina gydytojai, o todėl, kad man tai skanu. Iš lietuviškų patiekalų didžiausi skanėstai – rūgštynių sriuba, vasarą – šaltibarščiai, patinka varškės ir bulvių patiekalai.

– **Kuo labiausiai tikite?**

– Tuo, kad gyvenimas nėra beprasmis. Galima ir reikia stengtis šį netobulą pasaulį padaryti geresnį.

Malonūs sugrįžimai namo

*Iš knygos „Gyvenimas trikampyje“
(2007 m.)*

Vienas populiariausių klausimų, kurių girdžiu Lietuvoje: ar ne per brangu Europos Parlamento nariui beveik kiekvieną savaitę skraidyti maršrutais Vilnius–Briuselis, Vilnius–Strasbūras? Klausia bičiuliai, pažįstami ir nepažįstami.

Žinoma, brangu. Be to, dažnas skraidymas lėktuvu kenkia sveikatai – sako, tokią pačią radiacijos dozę gautum sėdėdamas ant atominės elektrinės stogo. Bet žmonės paprastai apie brangumą klausia turėdami galvoje ne europarlamentaro sveikatą, o, pasak jų, balon mėtomus europiečių, taip pat ir lietuvių pinigus.

Tai ne visai tiesa. O gal ir visai netiesa. Briuselyje įvairiose Europos Sąjungos institucijose dirba per 35 tūkstančius valdininkų. Jie nuolat ten gyvena ir į savo valstybes grįžta tik atostogų. Arba kartais atvyksta tarnybiniais reikalais – kaip ir į bet kokią kitą ES šalį. Taigi gerokai atitrūksta nuo namų, savo Tėvynės. Kai dirbau ambasadoriumi Londone, irgi sugrįždavau į Lietuvą, tačiau labai retai. Kasdien gaudavau informaciją

iš Lietuvos, tačiau apie viską neinformuosi net tobuliausiomis ryšio priemonėmis. Net visagalis internetas toli gražu nėra Lietuva.

Tuo tarpu mes, europarlamentarai, savo šalyse praleidžiame net daugiau laiko nei Briuselyje ir Strasbūre kartu paėmus. Todėl mumyse daugiau Tėvynės. Tas jausmas, tas nenutrūkstantis ryšys su ja yra nepaprastai svarbus žmogui, svarstančiam Europos Sąjungos ar kiekvienos jos šalies klausimus, balsuojančiam, sprendžiančiam.

Sugrįžimai namo turi dar vieną didžiulę prasmę. Bendrauju ne tik su politikais, ekspertais. Nuolat susitikinėju su miestų ir kaimų gyventojais. Jie dalijasi su manim, o aš – su jais savo mintimis apie politiką, ekonomiką, apie gyvenimą. Taigi stengiuosi sieti savo šalies žmogų su Briuseliu, su Strasbūru, padėti jam geriau pajusti Europos Parlamento, Europos Sąjungos pulsą. Ir – tai dar svarbiau – galiu suvokti, kuo kvėpuoja Lietuvos žmogus, kas jam skauda, ko jis nori iš Europos Sąjungos.

Mūsų žmogui rūpi viskas. Nuo europarlamentaro darbo detalių iki globalinių Europos ir pasaulio problemų. Ir beveik visuose susitikimuose man (esu tikras, kad ne vien man) keliamas reikalavimas: jūs, europarlamentarai lietuviai, ten strasbūruose ir briuseliuose būkite vieningi ir kovokite už Lietuvą...

Tenka aiškinti, kad Europos Parlamentas veikia kitokiais principais. Ir kad būtų aiškiau, pats klausiu žmonių: o kas būtų, jeigu į Lietuvos Parlamentą išrinkti vilniečiai (o tokių, ko gero, dauguma) imtų kovoti tik už Vilnių? Tai kas kovotų už Balbieriškį? Jeigu mes Briuselyje kovosime tik už Lietuvą, o, tarkime, vokiečiai – tik už Vokietiją, tai kuo ta mūsų kova baigsis? Ogi, triuškinančiu Lietuvos pralaimėjimu, nes mūsų europarlamentarų keliolika, o vokiečių – šimtas!..

Tam, kad nesuklyščiau, kad mano sprendimai būtų objektyvesni, vos ne kiekviename susitikime rengiu mažičius „referendumus“.

Tuomet, kai Lietuva diskutavo dėl euro įvedimo, savo susitikimuose paprastai klausdavau auditoriją: kaip žiūrite į greitą euro įvedimą? Ir pasiūlydavau balsuoti.

Beveik kiekviename tokiaame „referendume“ greitas euro įvedimas pralaimėdavo. Išaiškinau reikalo esmę, padėdavau suvokti: kurios baimės pagrįstos, o kurios be pagrindo, kas bus, kai įsivesime bendrą valiutą, ir ko neturėtų būti. Kartais pacituoju Algimanto Baltakio dvielį: „Dėsim eurą į kišenę kiau-
rą...“. Bet juk tas euras ir reikalingas mums, kad kišenės kiau-
ros nebūtų.

Na, ir labai aktyvūs „referendumai“ dėl Turkijos priėmimo į Europos Sąjungą, išjudinantys visus. Kažkodėl šis klausimas daugumai gana aiškus. Ir atsakymas į jį – dažnai taip pat: NE! Jie gi – musulmonai... Jie necivilizuoti, atsilikę... Jų labai daug... Jų Vokietijoje nemėgsta, ten tiek jų privažiavusių; privažiuos ir pas mus...

Tuo maloniau susidurti su išimtimis. Kai kada tokie referend-
dumai ir be jokių agitacijų pakrypsta Turkijos naudai. Malo-
niai nustebau, kai Tverų miestelio bendruomenės nariai balsa-
vo „už“, nors gretimame didesniame Rietave buvo kitokios nuo-
taikos.

Nedrįsčiau savęs vadinti Turkijos priėmimo į ES entuziastu. Greičiau esu pragmatiškas šios idėjos rėmėjas.

Jeigu Turkija bus atstumta nuo Europos Sąjungos slenksčio, konfliktas su islamo pasauliu gali tapti realiu. Todėl atimti iš ambicingų turkų stojimo į ES viltį būtų labai rizikinga. Nie-
kas negali garantuoti, kad tokiu atveju į valdžią Ankaroje neat-
eis jėgos, panašios kaip Irane.

Nemanau, kad Europa, žinoma, ir Lietuva, turėtų labai bijoti
jauno kraujo iš svetur. Viena svarbiausių Europos Sąjungos
atsilikimo nuo Amerikos priežasčių yra ta, kad Amerika kas-
met įsileidžia 4 milijonus gabiausių, energingiausių, labiausiai
išsimokslinusių žmonių, ypač jaunimo, iš viso pasaulio. Euro-
pa įsileidžia 1 milijoną. O reikėtų, jei norime sėkmingai kon-
kuruoti su JAV, bent 2 milijonų. Europa labai sensta, ir jauni
turkai jai praverstų.

O Lietuva?.. O ar jai pakenkė karaimai, totoriai, čia gyvenan-
tys ne vieną šimtmetį? Be to, turėtume pagalvoti apie savo pen-
sininkus. O gal manome, kad su vis mažėjančiu dirbančiųjų

skaičiumi galėsime garantuoti savo žmonėms normalias pensijas? Čia jau užčiuopiame du kitus labai svarbius klausimus.

Lietuva išsivaikščioja, išvažinėja. Nuo praeito amžiaus vidurio pastoviai didėjęs lietuvių skaičius Lietuvoje per pastaruosius metus dramatiškai mažėja. Kaip sustabdyti emigraciją? Ar galima kaltinti dėl jos ES, kurios valstybės plačiai atvėrė arba tuoj atvers savo darbo rinkas? Juk ir iki tol daugybė lietuvių dirbo ten už grašius nelegaliai, žeminančiomis sąlygomis, drebėdami dėl savo vietos ir policijos pasirodymo. Dabar Europos Sąjungos taisyklės garantuoja tą patį užmokestį, socialines sąlygas, kaip ir vietiniams.

Kita problema – kas pakeis išvažiavusius iš Lietuvos? Puikiausia išeitis, žinoma, būtų jų sugrįžimas, ir jo skatinimui reikia dėti visas pastangas. Bet iš tikrųjų namo parlėks tik dalis išskridusių. Tam, kad Lietuvos ekonomika ir ateityje sparčiai augtų, kad pasiektume ES vidurkį ir koptume aukščiau, šaliai reikės daug darbo rankų. Iš kur? Susitikimuose dažnai išgirstu: užtvindys mus turkai, arabai, kinai, juodaodžiai (paprastai vartojamas kitas žmogaus spalvą apibūdinantis žodis, nepriimtinas ES ir apskritai pasaulyje). Bus rasių maišalynė, bus kaip Berlyne, Londone ar Briuselyje... Nors gal dažniau prognozuojamas kitoks variantas: atvyks ne tokie tolimi slavų giminės kaimynai iš Rytų ir Pietų, kurių ir kalbos, ir papročių dar nepamiršome... Ar taip būtų geriau? Nežinau. O gal reikia mažiau galvoti apie ekonominį-socialinį kilimą ir daugiau rūpintis tautos grynumu? Geriau kiek vargingesni nei kaimynai, užtat grynesni? Irgi variantas. Svarstyti reikia visus – lengvų, tik pliusinių sprendimų, de ja, nebūna.

Važiuodamas į susitikimus visada, jei tik yra vietos automobilyje, pavežu kelyje stabdančius pakeleivius, dažniausiai moteris, vaikus. Jie nežino (retkarčiais, tiesa, atpažįsta) kas aš, aš nežinau kas jie. Tad abipusis atvirumas – beveik garantuotas. Kelyje išsikalbame.

Jaunimą paprastai klausiu, kokią užsienio kalbą moka. Dauguma esą moka angliškai. Imu kalbinti angliškai – nė žodžio neištaria... Kai kas moka rusiškai. Mėginu pašnekėti – nesiseka. Šiandien kalbų nemokėjimas, bijau, gali reikšti atsilikimą. Mes tampame vienakalbe šalimi. Kiek geresnė padėtis miestuose, ypač

gimnazijose. Todėl susitikimuose universitetuose, mokyklose labai raginu mokytis užsienio kalbų. Be jų šiuolaikinėje Europoje bus rieta. Štai Liuksemburgas. Mažutė valstybė su keturiomis kalbomis (liuksemburgiečių – senoviškas vokiečių kalbos dialektas plius vokiečių, plius prancūzų ir, žinoma, anglų). Ir visas tenka išmokti, jeigu nori kažką pasiekti gyvenime. Dar taip neseniai estai, skirtingai nei mes, tvirtai ignoruodavo rusų kalbą. Dabar gi dauguma, ypač viešbučiuose, aptarnavimo sferoje, versle, puikiai susikalba ne tik angliškai, suomiškai, bet ir rusiškai. Estas jau suvokia: geriau kalbėdamas užsienio kalbomis jis gyvena geriau.

Jau minėjau vieną aktualiausių problemų – protų nutekėjimą, emigraciją. Labai norėčiau tikėti, kad tai laikinas procesas. Po kiek laiko protų judėjimo kryptis gali pasikeisti. Vis labiau turėtų populiarėti sugrįžimai, kurie jau dabar pastebimi. Ne taip jau lengva pritapti prie svetimos visuomenės. Didesnė tikimybė amžinai likti svetimkūniu. Žinoma, čia aš kalbu apie Europą. Sulaukti tų, kurie emigravo į Jungtines Amerikos Valstijas, mažesnė tikimybė, nes toje imigrantų šalyje į vietos visuomenę įsilieti žymiai paprasčiau. Kad ir kaip ten būtų, tėvynės trauka veikia kiekvieną žmogų. Tiesa, skirtingai. O jeigu gyvenimas Lietuvoje gerėja – nors ne taip greitai, kaip norėtusi – ta trauka neišvengiamai stiprėja. Krizė, nedarbo didėjimas pas mus ir svetur, deja, apsunkino sugrįžimo perspektyvą.

Ir vis dėlto, kai susiduri su konkrečiais pavyzdžiais, jaunimo veržimusi iš Lietuvos, darosi labai skaudu. Kartą pavėžėjau dvi merginas, Kauno kūno kultūros universiteto studentes. Abi šalies rinktinių (viena baidarininkių, kita aerobikos) narės. Ir abi, viena per kitą, vieningai: kaip greičiau išvažiuoti, kaip ištekėti ir negrįžti...

Arba Dzūkijoje susistabdė mane vaikinukas. Pasakojo apie savo buvusius klases draugus. Lietuvoje jų jau nėra nė vieno! Dauguma išvažiavo. Liko tik jis. Kiti prasigėrė, nusižudė... Taigi įspūdžiai, kuriuos nuolat patiriu Lietuvoje, labai įvairūs, ir kuo jų daugiau, tuo teisingesnes išvadas galiu ir privalau pasidaryti. Todėl važiuoju ir važiuoju. Dirbdamas vien Lietuvoje, tiek daug Lietuvos nematydavau – nebent tuos keletą metų, kai buvau Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo nariu.

Po pasaulį su europarlamentaro mandatu

*Iš knygos „Gyvenimas trikampyje“
(2007 m.)*

Po pasaulį jau buvau pakankamai keliavęs – ir dirbdamas Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komitete, ir ambasadoriumi Didžiojoje Britanijoje, Airijoje bei Portugalijoje, ir užsienio reikalų viceministru. O su prezidentu Algirdu Brazausku, kai dirbau jo patarėju, beveik pusę Žemės rutulio teko apvažiuoti.

Tarp europarlamentarų yra daug buvusių diplomatų ar dirbusių užsienio ryšių srityje. Tačiau buvo ir tokių, kuriems ši veiklos sritis buvo visiškai nauja. Tai dažniausiai parlamentarai, išrinkti naujosiose Europos Sąjungos šalyse. Beje, Briuselyje ir Strasbūre greitai pajunti, kas dirba pirmą kadenciją, kas antrą ar trečią. Tai suprantama, nes Europos Parlamentas yra didžiulis sudėtingas mechanizmas ir perprasti visus jo instrumentus, visas galimybes reikia laiko – net kelerių metų.

Dirbau Europos parlamento delegacijų santykiams su Rusija ir Baltarusija nariu. Buvau pavaduojančiu (yra toks statusas – kaip ir atsarginis) nariu delegacijose su Bulgarija (iki jos įstojimo į ES 2007 metais). Abi šalys kaimyninės, abi mums svarbios. Į delegaciją santykiams su Rusija patekti buvo ypač sunku, nes ši šalis, kaip ir JAV bei Kinija, tarp kolegų buvo „paklausiausia“.

Beje, Europos Parlamente delegacijos suformuotos tik santykiams su tomis valstybėmis ir regionais, esančiais už Europos Sąjungos ribų. Su Rusija, Ukraina, Turkija, Kroatija, Šiaurės Afrika, Pietryčių Azija, Jungtinėmis Valstijomis, Pietų Amerika, Kanada, Australija, Kinija... Dirba keliasdešimt tokių delegacijų.

Vienas mano didžiausių laimėjimų – tai delegacijos santykiams su Rusija vizitas į Kaliningradą. Briuselyje pavyko įrodyti, kad tai išskirtinė Rusijos dalis su europietiška praeitimi ir, tikėtina, ypatinga europietiška perspektyva. Žinoma, puoselėjau viltį, kad delegacijos vizitas teigiamai paveiks ir Lietuvos santykius su Kaliningrado sritimi bei visa Rusija. Netvirtinu, kad tai tik mūsų atvažiavimo pasekmė, bet po šio vizito Lietuvai ir Rusijai pavyko susitarti dėl savitarpio pagalbos, jei kas atsitiktų garsiojoje D-6 platformoje prie Nidos (beje, apie

ją nieko blogo nebegirdime), pajudėjo sienos demarkavimo ir delimitavimo darbai.

Europos Parlamente visada pabrėžiu, kad negalima izoliuoti Baltarusijos nuo Vakarų demokratinio pasaulio. Ir per socialistų frakciją, ir per Užsienio reikalų komitetą, kuriuose tiesiogiai dirbu, stengiuosi įtikinti kolegas, kad reikia kaip galima intensyviau, visais lygiais bendradarbiauti su baltarusiais. Netgi neišskiriant oficialių asmenų. Aš puikiai suvokių tokios politikos naudą, nes pažįstu keletą žmonių, užimančių pastebimus postus ir nusiteikusių visai ne taip, kaip norėtų A. Lukašenka.

Europos Parlamente dar neseniai dauguma nepritarė tokioms idėjoms. Net kai kurie mano kolegos lietuviai siūlė nutraukti Klaipėdos bendradarbiavimą su Baltarusijos miestu Mogiliovu merų lygiu. Tai esą per aukštas lygis... Į kadencijos pabaigą nuotaikos pasikeitė. Kartu su Taryba bei Komisija nuspręsta „atšildyti“ santykius su Baltarusija, pasiūlyti jai dalyvauti ES Rytų kaimynystės politikoje. Tame matau ir savo, ir bendraminčių veiklos rezultatus. O Lietuvai bei kitoms Baltarusijos kaimynėms – tiesioginė nauda ekonominiuose santykiuose ir, dar svarbiau, kontaktuose tarp žmonių.

Europos Parlamentas labai įdėmiai stebi procesus, vykstančius Balkanuose. Itin džiaugiuosi, kad Europos Sąjungos dėka šis amžinųjų karų ir konfliktų „katilas“ vėsta. Čia gyvenančių tautų noras tapti ES šalimi verčia juos keistis, palankiau žiūrėti vieniems į kitus, užmiršti senas nuoskaudas, kurios dar visai neseniai atrodė amžinos.

Niekada neužmiršiu vizito į Bosniją ir Hercegoviną. Kraupu buvo Sarajeve, Mostare ir kituose miestuose matyti visai šviežiai supiltas kapinės. Tie miestai buvo apgulti, apšaudomi, žuvusių teko laidoti visur, kur tik rasdavo lopinėlių žemės. Kur dar prieš keliolika metų buvo skveras, dabar – kapinės. Kur buvo stadionas – kapinės, neužstatytas plotas – kapinės... Balti musulmoniški stulpeliai, ant jų užmauti tarsi balti turbanai.

Sunku suvokti tai, kas čia vyko... Kalbiesi su žmonėmis – pratingi, baigę Vakarų universitetus, kalba angliškai, vokiškai, prancūziškai. O šitiek kapinių, šitiek baltų stulpelių...

Apstulbino ir vizitas į kitą Balkanų šalį – Albaniją. Sunku patikėti tuo, ką perskaičiau jų laikraštyje: prieš 20 metų Albanijoje buvo... 600 automobilių! Dabar jų tiršta visur – naujausių, brangiausių. Ekspertai tvirtina: 70 proc. jų – vogti! O keliai – keleliai... Net iš Motinos Terezos oro uosto (toli gražu ne visi žino, kad ji buvo albanė) važiuojant į Tiraną – neasfaltuotos atkarpos, duobės, balos. Patenki į XIX amžių.

Su pirmaisiais rinkos ekonomikos žingsniais ir į Albaniją įsiveržė „laukinis kapitalizmas“. Bankai viliojo iš žmonių pinigų, mokėjo dideles palūkanas. Ir staiga dingo. Ir procentai, ir pinigai, ir bankai. Panašiai kaip Lietuvoje 1995 m., tik daug kartų aštriau. Prieš gerą dešimtmetį ten kilo baisus chaosas. Žmonės daužė įstaigas, policijos, armijos būstines. Valdžia pasijuto bejėgė, tarsi išnyko. Tiranos meras man sakė: „Tuo metu, norėdamas saugiai nuvažiuoti iš vieno miesto į kitą, kad tavęs ar tavo šeimos narių nepagrobtų, nenužudytų, turėjai išsinuomoti tanką...“

Daugumą Balkanų šalių neįmanoma lyginti su Lietuva ar Baltijos regionu. Ten akivaizdžiai įsitikini, kaip toli mes jau esame nuėję. Net netolimi kaimynai suomiaus mums sako komplimentus. Vizito į Suomiją metu susitikime su jų verslininkais buvo malonu klausytis, kaip jie vertina Lietuvos vežėjus, kurie suomiems itin praverčia gabenant krovinius į Rusiją ir atgal. Atvirai prisipažįsta negalintys su mūsų vežėjais konkuruoti. Pasak jų, mūsiškiai išsilavinę, moka rusiškai, o svarbiausia, išmano rusų psichologiją, žino, kaip elgtis su automobilį stabdančiu rusų milicininku, kaip bendrauti su jų valdininku, kitus ypatumus, kurių iš knygų neišmoksi.

Šie mūsų vežėjų privalumai suomiems labai praverčia. O mums labai praverstų pragmatiškas suomių požiūris į Rusiją. Taip, didelių suomių simpatijų Rusijai ir rusams nepastebėjau – karas su Tarybų Sąjunga, nusinešęs 30 tūkstančių suomių gyvybių, čia nepamirštas. Suomiaus puikiai supranta ir tai, kad Rusijoje plėtoti verslą be galo sunku – klesti korupcija, nusikaltėliai, o ką jau ir kalbėti apie tradicinį valdininkų biurokrazizmą. Nepaisant viso to, jie veikia vieningai teigia: Rusijoje jiems verslininkauti yra naudingiau ir pelningiau nei tokiose kylančios ekonomikos šalyse, kaip Kinija, Indija,

Pietų Korėja. Rusija suomiams yra vienas jų naujojo sukles-tėjimo šaltinių.

O mes pragmatiškai pasižiūrėti į Rusiją nesugebame. Apklauso-ros rodo, kad tik 15–20 proc. lietuvių sieja stalinizmo nusikal-timus su rusų tauta. Ir vis dėlto mūsų politikams ir verslinin-kams apčiuopiamesnės naudos visiems žmonėms iš ekonomi-nių santykių su Rusija išspausti nesiseka. Matyt, per retai nu-vykstame į Helsinkį pasikonsultuoti, o ir į Taliną, kur estai sėkmingai mokosi iš kaimynų.

Eksperimentas, virtęs realybe ir viltimi

*Žurnalas „Veidas“
(2008 01 14, Nr. 1)*

Parlamentarė iš vienos naujosios ES šalies užpuolė Briuselyje Jose Manuelį Barroso: „Visos imperijos žlunga. Suiro Romos, Osmanų imperijos, vėliau – Napoleono, britų, mūsų akyse – TSRS. Toks pat likimas laukia ir Europos Sąjungos!“ Europos Komisijos pirmininkas stojo piestu – ES tikrai negalima lygin-ti su britų imperija, tuo labiau – su Tarybų Sąjunga.

Europos Sąjunga nėra imperija. Visos jos buvo lipdomos kar-du ir kalaviju, jų gyvavimas ir plėtimasis buvo neįmanomas be karinės galios, užkariavimų. Milžinas miršta, kada nustoja augti, sakė rusų poetas Piotras Viazemskis. Tiesa, kai kurios milžiniš-kos imperijos reiškė tam tikrą pažangą žmonijos kelyje. Tačiau visas jas cementavo karinė galia. Tų milžinų mažesnės tautos ir valstybės ne tik nemėgo, bet ir bijojo.

Europos Sąjunga – ne imperija jau vien dėl to, kad ją vienija ne karinė galia, užkariavimai ir aneksijos. Tai eksperimentas, sukurtas ant Antrojo pasaulinio karo griuvėsių, siekiant išvengti naujų karų ir sugriovimų. Eksperimentas pasiteisino. Tada jau atsirado ekonominis interesas naikinti prekybinius barjerus, sienas, kurti bendrą rinką, tuo pačiu gerinant visų ES piliečių gyvenimą.

Užkariautos tautos iš imperijos stengiasi ištrūkti. Į Europos Sąjungą nori įstoti vis daugiau tautų. ES pavyzdžiu seka Ame-

rikos, Azijos, Afrikos valstybės, kurdamos ekonominio bendradarbiavimo sąjungas.

ES ypatingumas ypač išryškėja pamąščius apie ateitį.

Branduolinėje eroje žmonija pirmą kartą susidūrė su lemtimi: būti ar nebūti. Nuo to laiko grėsmių, galinčių sunaikinti pasaulį, smarkiai padaugėjo. Įsivaizduokime savižudžius teroristus su branduoliniu ar kitu masinio naikinimo ginklu rankose. Siaubingi scenarijai iškyla ir dėl gamtos naikinimo: visuotinis atšilimas, ekologinės katastrofos, potvyniai. Pasaulyje didėja socialinė atskirtis – ir tarp turtingiausių bei skurdžiausių valstybių, ir tarp pinigingų bei vargšų žmonių. Du procentai Žemės gyventojų valdo daugiau kaip pusę pasaulio turto, šimtai milijonų miršta iš bado, dėl vandens trūkumo, užkrečiamųjų ligų.

Virš visų šių pavojų kybo grėsmių grėsmė – dvasinis žmogaus nuopuolis, kai pinigų valdžia tampa nebesulaikoma, kai dėl pamišėliškos turtų, prabangos, malonumų kaupimo aistros, fanatiškų politinių ar religinių įsitikinimų nebelieka jokių ribų ir tabu.

Europos Sąjunga suteikia viltį. ES šalys tarpusavyje nekariauja. ES už tai, kad nedelsiant mažintume milžinišką ginklavimosi varžybų našta: tūkstantis milijardų dolerių! Pagalba skurdžiausioms šalims, kuri, net savanaudiškai galvojant, reikalinga turtingesnėms, kad apsaugotų planetą nuo karų, konfliktų, migrantų antplūdžio, tesudaro dešimtąją tos sumos dalį. ES ryškiai pirmuoja, suteikdama tokią paramą, aplenkdamą JAV, Japoniją.

Tas pats kovoje su gamtos niokojimu, klimato kaita. Europos Sąjungos priimti įsipareigojimai tapo pavyzdžiu kitoms valstybėms. Jeigu juo nepaseks JAV, Kinija, Indija ir kitos šalys, pasaulis paprasčiausiai uždus: vartojimui Žemėje padidėjus iki tokio lygio, koks jis pasiektas JAV, žmonijai prireiktų keturių planetų!

ES rodo kelią ir mažinant socialinę atskirtį. Dėl socialdemokratiškos idėjų įtakos išryškėjęs socialinis Europos modelis sudaro atsvarą liberaliam amerikietiškajam. Europoje atotrūkis tarp turtingiausių ir mažiausiai pasiturinčių yra mažesnis negu kituose žemynuose.

ES kūrėsi ir stiprėjo pokariniuose griuvėsiuose. Labai nesinorėtų, kad minėtos grėsmės, o gal išnirusios naujos, sunaikintų dalį ar net visą žmoniją. Ir tik tada pavieniai išlikusieji atsipeikėtų ir griuvėsių dykumoje vėl pradėtų sunkų, alinantį kelią į geresnį pasaulį.

ES nėra tobulas kūrinys. Nėra pavyzdys, kuriuo visais atvejais galima sekti. Juk takas į nežinomą, į tai, ko dar nebuvo pasaulyje, neišvengiamai akmenuotas, kupinas duobių ir suklypimų.

Tačiau jeigu Europos Sąjunga suirs, tikimybė, kad žmonija atsidurs prie katastrofos slenksčio, taps realesnė.

Žemaičiai Europoje ne vieniši...

*Iš internetinės svetainės dienoraščio
(2008 02 03)*

Aš ir mano kolegos europarlamentarai iš Lietuvos dažnai kalbame per radiją, rašome į laikraščius ar atsakinėjame į žurnalistų klausimus, reiškiamės interneto svetainėse, kartais pasirodome televizijoje. Stengiamės kažką naujo pasakyti ir apie Europos Parlamentą, jo struktūras, misiją, darbo pobūdį. Tą patį daro ir Europos Parlamento, ir Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje, pagaliau mūsų žiniasklaida. Nepaisant viso to, nuolat susiduriame su įrodymais, kaip mūsų žmonės sunkiai išmano šiuos klausimus.

Štai Žemaitijoje, viename savo susitikimų su žmonėmis, sužinojau iš jų esą mes, visi 13 Lietuvoje išrinktų parlamentarų, posėdžių salėje sėdime kartu, drauge dirbame savo nacionalinėje delegacijoje. Lygiai taip pat atskiriomis delegacijomis dirba 99 parlamentarai, išrinkti Vokietijoje, 54, rinkti Lenkijoje, arba 6, išrinkti Estijoje...

Teko kantriai aiškinti žemaičiams, kad jie klaidingai įsivaizduoja Europos Parlamento darbą. Juk ir mūsų Seime, nacionaliniame parlamente, jų žemiečiai nesėdi ir nedirba atskirai, kaip ir aukštaičiai, dzūkai... Ir Briuselyje bei Strasbūre, ir Vilniuje

parlamentarai sėdi pagal politines frakcijas. Dešinieji (krikščionys demokratai ir konservatoriai) sėdi vienoje salės dalyje, kairieji (socialdemokratai ir socialistai) – kitoje. Kitos, mažesnės, frakcijos irgi atskirai.

Taigi teko pamokyti žemaičius savotiškos Europos Parlamento abėcėlės. Bet staiga pasirodo, kad panašias pamokėles savo rinkėjams turės rengti ir kiti europarlamentarai, išrinkti ne vien Lietuvoje. Europos Parlamento užsakymu Europos Sąjungos valstybėse atliktos apklausos duomenys labai įtaigiai rodo, kad žemaičiai šiuo klausimu Europoje nėra vieniši. Lygiai taip pat – kad atskirose šalyse išrinkti parlamentarai dirba nacionalinėse, o ne partinėse frakcijose – galvoja portugalų, graikų, suomių, lenkų, o ir kitų Europos šalių gyventojų dauguma.

Dar vienas didelis netikėtumas, kurį atskleidė minėta apklausa. Į klausimą „Kokia institucija Europos Sąjungoje turi didžiausias galias?“ net 43 proc. apklaustųjų atsakė, kad tai Europos Parlamentas. Europos Komisija surinko 15 proc., Europos Taryba – 10 proc.

Ar tokia nuomonė yra teisinga? Nėra tokių svarstyklių, kurios tas galias miligramo tikslumu pasvertų. Tačiau galima drąsiai teigti, kad daugiausia galių, daugiau nei pusė, priklauso Europos Tarybai, kur kiekviena iš 27 šalių svarbiais klausimais turi veto teisę. Mažiau galių turi Europos Komisija, dar mažiau – Europos Parlamentas.

Tačiau taip yra dabar. Vos tik įsigalios Lisabonos sutartis, Europos Parlamentas savo galiomis priartės prie Europos Komisijos. Daugiausia galių ir toliau priklausys Europos Tarybai. Jai liks lemiamas balsas – o kartu kiekvienai iš joje atstovaujamų šalių.

Apklausa parodė dar vieną labai nelauktą rezultatą. Apie Europos Sąjungą daugiau žino žmonės, gyvenantys naujose šalyse, įstojusiose į ES XXI amžiuje. O senosios, XX a. Europos Sąjungos šalys, pasirodo, apie ES išmano gerokai mažiau, galbūt jau primiršo. Beje, Baltijos šalys savo žiniomis neišsiskyrė ir atsidūrė bendro sąrašo viduryje, o naujokų sąrašė – net apatinėje pusėje.

Mažiausiai apie Europos Sąjungą išmano, kaip ir reikėjo laukti, šalis, kuri yra didžiausia euroskeptikė. Tai Jungtinė Karalystė. Toliau Prancūzija ir Graikija. O pirmūnės yra Skandinavijos ir Beniliukso šalys.

Apklaustos dalyvių buvo teirautasi ir apie jų šalyse išrinktų parlamentarų skaičių. Labai neblogai atsakė lietuviai. Daug kas žinojo, kad Parlamente mūsų yra 13 („velnio tuzinas“ įkrenta į atmintį? Naujojoje EP kadencijoje liks 12, paprastas tuzinas). Jeigu kas nors iš apklaustųjų ir nukrypo į šalį, tai vos vos. Toliausiai į lankas „nugrybavo“ italai. Europos Parlamente jie turi 78 atstovus, bet labai daug apklaustųjų manė gerokai kitaip. Jiems atrodė, kad Italija, tokia galinga, didelė ir graži šalis, savo parlamentarų turi per šimtą.

Taigi apklausa parodė, kad mes dar mažai pažįstame Europos Parlamentą. Žinoma, stengiamasi kaip galima daugiau pateikti informacijos apie šią instituciją, apie jos intencijas stiprėti, tapti tikrai įtakinga. Juk kažkada Europos Parlamentas buvo sukurtas kaip tikrai simbolinė „kalbykla“, kurioje tik kalbama, o nesprenžžiama nieko arba beveik nieko. Palaiptiesniui jo galios augo ir dabar, jeigu įsigalios Lisabonos sutartis, jis, nors ir savo galiomis silpnėjęs už nacionalinius parlamentus, taps visaverčiu žaidėju Europos Sąjungos sąrangoje.

Mygtukų spaudymai – su sproginiais arba be jų

*Iš internetinės svetainės dienoraščio
(2008 02 26)*

Penkeri metai darbo Europos Parlamente prabėgo greitai. Paskaičiavau ir nustėrau – didžiosiose Parlamento salėse Strasbūre ir Briuselyje jau esu balsavęs daugiau kaip 100 tūkstančių kartų! Tiek kartų kėliau ranką ar spaudžiau mygtukus „už“, „prieš“ ir „susilaikau“ ne tik aš, bet ir visi kolegos, kurie nepraleidinėja balsavimo. Daugiausiai balsuota „Strasbūro savaitėje“ – kasdien po pusantros – dvi valandas. Per valandą tenka pareikšti nuomonę 200–250 klausimų, dauguma kurių labai tolimi nuo tos specializacijos, pasirinktos Parlamente (papas-

čiau tariant, ne ką tuose klausimuose nusimanai...). Taigi tokiame balsavimo maratone ir galva apsisukti gali. Neapsisuka, nes kiekvienas turime specialias „špargalkes“, kurias mums parengia frakcijos – kaip kuriuo klausimu balsuoti. Tai visiškai nereiškia, kad negalime balsuoti kitaip, nei ten parašyta. Kiekvienas turime laisvą mandatą, vadinasi, ir teisę balsuoti taip, kaip širdis ir sąžinė liepia. Ir protas, be abejo, problemos išmanymas.

Tuose balsavimų tūkstančiuose kiekvienas rastų sau itin įsimintinų. Aš prisiminčiau garsųjį balsavimą dėl to, ar suteikti Turkijai narystės Europos Sąjungoje perspektyvą, jeigu ateityje, po 10–15 metų ji įvykdytų visus griežtus Kopenhagos kriterijų reikalavimus. Nuspaudėme mygtukus ir švieslentėje sužibo nelauktas rezultatas – „už“ balsavo net du trečdaliai parlamentarų! Po to vienas mano kolegų, dabar, deja, jau šviesaus atminimo Rolandas Pavilionis rašė, kad visi lietuviai balsavo „prieš“, o vienas Justas Vincas Paleckis – „už“. Jis klydo. Ir Eugenijus Gentvilas buvo už, ir Vytautas Landsbergis – gan marga kompanija. Beje, ir Lietuvos valstybinė pozicija yra tokia, kad mes Turkijos neturėtume atstumti. Dauguma iš mūsų šiuo tryliktuko EP buvo prieš. Ką gi, kiekvienas laisvas apsispręsti.

Daug ko mane pamokė balsavimas dėl euro. Pamenate, Lietuva vieną mėnesį tikrai 0,1 procento buvo viršijusi infliacijos kriterijų. Pagal visus kitus Maastrichto parametrus buvome pavyzdingi penkerius metus, turėjome geresnius rodiklius, nei visos euro zonos valstybės, išskyrus Suomiją. Mūsų socialistų frakcijos posėdyje sakiau aistringą kalbą, pateikiau visus tuos duomenis, kitus argumentus ir, man visai netikėtai, buvau palaikytas. O frakcijos pirmininkas Martinas Šulcas rėžė tiesiai: jeigu tokios procento dalelytės pritrūktų Didžiajai Britanijai, stojančiai į euro zoną, ji būtų priimta išskėstomis rankomis... Labai svarbi buvo ir kitų kolegų parama, ypač žinomo ekonomisto, buvusio Lenkijos UR ministro Dariušo Rosačio.

Europos Parlamente šiuo reikalu pasidarbavo ir kai kurie kiti lietuviai. Liberalų grupėje iniciatyvos ėmėsi Danutė Budreikaitė ir Margarita Starkevičiūtė. Didžiausia frakcija, konservatoriai ir krikdemai, į tokias pastangas žiūrėjo skeptiškai. O

jų pranešėjas, vokiečių, prieš pat balsavimą dėl mums palankios pataisos išimties tvarka, paprašė žodžio ir pasiūlė nekompromituoti Parlamento – esą Europos Komisija vis tiek neatšvelgs į mūsų nuomonę. Mat mūsų balsavimas turi tik rekomendacinę galią, o skeptiška Komisijos nuomonė jau yra žinoma. Tačiau šis raginimas neįtikino daugumos parlamentarų. Sėdintys priekyje socialistų ir liberalų frakcijų vadovai kėlė nykštį aukštyn (tai ženklas spausti mygtuką „už“), didžiausios frakcijos pirmininko nykštys žemyn neatsvėrė jungtinių pajėgų. Švieslenteje pasirodžius rezultatams didžiojoje salėje nuaidėjo aplodismentai – europarlamentarai pritarė Lietuvos priėmimui į euro zoną!

Deja, pranešėjas iš VFR pasirodė esąs teisus: tas balsavimas virto Pyro pergale. Mes, kurie tikėjome su šia Parlamento nuomone padaryti įtaką Europos Komisijos sprendimui, pasijuto me lyg šlapiu skuduru per veidą gavę. Komisijos dėmesys mūsų balsavimui buvo nulinis, ji be jokių sentimentų paliko Lietuvą už euro zonos ribų.

Štai kodėl Europos Parlamentas ir negalėjo padėti mums visiems labai rūpimame reikale: Ignalinos atominės elektrinės uždarymo nukėlime vėlesniam laikui. Žinau EK pirmininko, komisarų nuomonę šiuo klausimu ir jaučiu, kad mūsų balsavimas „už“ būtų davęs visai atvirkščią rezultatą – suprantama, jiems nelabai patinka, kai EP kišasi į reikalus, kuriuose neturi įgaliojimų. Skirtingai nuo Lietuvos įstoјimo į euro zoną, kur sprendė EK, dėl Ignalinos AE balsą turi ne tik Komisija, bet, kas dar svarbiau, ir Taryba, kur aukščiausiu lygiu atstovaujamos visos 27 šalys. Tam, kad pakeistume Lietuvos įstoјimo į ES sutartį, kuri buvo ratifikuota visuose nacionaliniuose parlamentuose, reikėtų sušaukti visų ES šalių tarpvyriausybines konferencijas. Jeigu ji priimtų sprendimą dėl IAE darbo pratęsimu, ji reikėtų vėl ratifikuoti 27 parlamentuose.

Nors palaipsniui ir Europos Parlamente, ir visoje Europos Sąjungoje požiūris į branduolinę energetiką tampa palankesnis, kai kurios valstybės griežtai pasisako prieš ją, o išgirdusios apie Černobylio tipo reaktorius išvis imasi už galvos – juk ten irgi viskas prasidėjo nuo to, kad buvo paspausti ne tie mygtukai...

Taigi balsuojame ir balsuojame, spaudome tuos mygtukus ir spaudome. Neretai Lietuvoje kai kam pasirodo, kartais ir ne be pagrindo, kad mes tuose daugiataūkstantiniuose balsavimuose ne visada paspaudžiame tą mygtuką, kuri reikia. *Errare humanum est...*

Sakmės apie keistą ir nepaslankų Briuselį

„Veido“ žurnalas
(2008 07 28, Nr. 30)

Neseniai važiauvau traukiniu iš pajūrio į Vilnių. Puspenktos valandos, gali peržiūrėti aibę dokumentų ir spaudos, o už lango – gražūs vasariški vaizdai. Prieš pat Vilnių šalia atsisėdo marijampolietis, su kuriuo nesimatėme nuo Atgimimo laikų. Ir tuoj juokaudamas kibo į atlapus: „Tai ką, kepat tuos keistus Briuselio sprendimus? Nustatinėjate agurkų išlenkimo laipsnį? Kiaulėms žaisliukai parūpo?“

Tokių klausimų Lietuvoje retai teišgirstu. Dažniausiai jie užduodami senosiose Europos Sąjungos šalyse. Bėgalinis biurokratizmas, labirintai, kuriuose būtinai pasiklys paprastas pilietis, iš pirmo žvilgsnio juokingos direktyvos (prekybon gali patekti tik tiesūs agurkai, kaip kad minėjo marijampolietis) – tai viso labo pramanai ir gandai apie ES, kitaip dar vadinami euromitais.

Kad į ES šalių prekyvietes pakliūtų daugiau tiesių agurkų, yra pačių verslininkų pageidavimas. Tokius agurkus suskaičiuoja ir į dėžes išskirsto automatai. Mažiau sąnaudų – pigesni agurkai. Akivaizdi nauda pirkėjui. Lietuvoje nuskambėjo ir kitas euromitas, perpasakotųjų dar pagražintas, esą kiaulėms į gardus būtinai reikės dėti „žaislų“ – kamuoliukų, kainuojančių kelis šimtus eurų, kad juos paridinėjusių kiaulių mėsa būtų gardesnė. Kiaulės iš tiesų mėgsta nematytus daiktus patyrinėti, bet dėl „žaislų“ – tai jau fantazija.

Kiti euromitai mažiau juokingi. 20 tūkst. tarnautojų išlaikanti Europos Komisija nėra išpūsta biurokratų landynė. Europos didžiųjų miestų savivaldybėse plūša dvigubai ar trigubai daugiau darbuotojų. Europos Parlamentas nėra nerūpestingai

sumeistrauta įstatymų kalvė, o įstatymų leidėjas trims iš keturių teisės aktų. ES administravimui ir darbuotojų algoms skiriama ne didžioji ES biudžeto dalis, o 5 proc. biudžeto. Bendras ES biudžetas nėra išpūstas. 2009 m. jis sudarys 134 mlrd. eurų. Štai vien Vokietijos biudžetas – 282 mlrd. eurų.

Euro įvedimas išpučia kainas? Taip nėra. Tiesa, apsukrūs prekybininkai spekuliuoja žmonių baime, kad viskas brangs, todėl tos baimės gali išjudinti kainas. Reglamentas dėl apsaugos nuo saulės spinduliavimo sukėlė šurmulį, esą padavėjos, dirbančios lauko kavinėse, nebegalės demonstruoti savo dekolto. Vėl iš piršto laužta.

Gandai dažniausiai kyla dėl nežinios, dėl neteisingai suprantamų arba interpretuojamų ES direktyvų. Euromitus išguiti nėra lengva. Žurnalistai paleidžia juos į pasaulį, o paskui vieni nuo kitų nusirašinėja. ES tampa paskalų auka, dažnai jos užgožia Sąjungos laimėjimus. O juk ES sukuria daug gėrio ir teisingumo ne tik stiprindama taiką bei gerovę, bet ir kasdieniame gyvenime: vaikų žaislų saugumo standartai, pigesni pokalbiai mobiliuoju telefonu, patikrinti maisto produktai, aplinkos neteršiantis atliekų sunaikinimas, nešvininis benzinas, katalizatoriai – tai tik ES įstatymų sąrašo ledkalnio viršūnė.

Neseniai diskusijoje dėl Sąjungos ateities mano biure padarėme išvadą, kad protingas euroskeptikas yra geriau už neprotingą euroentuziastą. Skeptikas nurodo ES klaidas, kad jas galima būtų ištaisyti. Niekas nesiginčys, ES – toli nuo tobulybės jau vien todėl, kad tenka žengti neišžvalgytais takais.

Kas kita, kai ieškoma priekabių tam, kad griautum. Lengva kurti sakmes apie Briuselį ir skatinti priešišumą kitoms tautoms. Sunku išaiškinti, kad savosios tautos iškėlimas virš kitų gimdė konfliktus, karus, kai ypač kentėjo mažieji.

Euromitai ne tik griaua – jie klibina mūsų visų Sąjungą. Geriau žinoti, kaip yra iš tikrųjų, o ne platinti pramanus. Tokio priekaišto nereikščiau mano pažįstamam marijampoliečiui, kurį sutikau traukinyje. Pajuokauti tikrai sveika.

Laiko vėjas pučia į socialdemokratų bures

*Iš pastabų užrašų knygelėje,
2009-ųjų sausis*

Pačioje praeitų metų gruodžio pradžioje vienas didžiausių žemyno laikraščių įdėjo didžiulę antraštę: EUROPOS SOCIALISTAI! PABUSKITE! FINANSINĖ KRIZĖ ĮRODĖ, KAD JŪS LAIMITE!

Raginti pabusti Europos Parlamento socialistų frakcijos narių nelabai ir reikėjo. Snūduriavimo nuotaikų ir su žiburiu nebūtum aptikęs ir iki pasaulinės finansinės krizės. O jai prasidėjus kolegos socialdemokratai, visa mūsų frakcija suskato dirbti dar intensyviau. Reikėjo išanalizuoti krizės priežastis, pateikti siūlymus, kaip ją įveikti. Ir pakovoti už tai, kad tie siūlymai, bendradarbiaujant su Europos Komisija ir Taryba, būtų įgyvendinti. Frakcijos nariai vieningai sutarė: krizė – tai dešiniųjų jėgų JAV ir Europoje vykdytos neoliberalios politikos rezultatas, tečerizmo, reiganizmo ir bušizmo linijos krachas.

Europos Parlamento diskusijose, frakcijos posėdžiuose ir išvažiuojamuose susitikimuose, pokalbiuose su kolegomis senu žurnalistišku papročiu į užrašų knygelę pasižymėdavau vertus dėmesio pasiūlymus, mintis. Manau, kad jos gali būti įdomios ir platesniam ratui:

Prieš dvidešimt metų žlugo komunizmas, o dabar žlunga liberalusis kapitalizmas, atmetęs socialinį aspektą.

Dešinieji krizės akivaizdoje tvirtina: nesijaudinkite, nieko nedarykite, eikite į aludę, sporto salę, depolitizuokitės, atsipalaiduokite... Mes sakome visai kitaip – turime šansą atimti sprendimų galią iš nedidelio būrelio visuomenei nematomų žmonių Volstryte, iš kur kontroliuojama daugiau nei pusė finansinių rinkų. Finansinė sistema turi tarnauti žmonėms, o ne šeiminkauti. ES ekonomika – dešimčia procentų didesnė už Jungtinių Valstijų. Jei kartu su JAV ir Japonija sugebėsime reguliuoti finansines rinkas, sutvarkysime reikalus. Mūsų frakcija siūlo atsigavimo planą: kiekviena šalis pastoviai, bent 5–7 metus turi investuoti 1 proc. BVP į naujų darbo vietų kūrimą, mokyklų modernizaciją, „žalią“

ekonomiką, „žaliąsias“ technologijas. Tuo atveju žymiai paspartintume ekonominį augimą ir darbo vietų kūrimą. Dabar ES 17 milijonų bedarbių. Jei nerasime to papildomo procento, netrukus bus 27 milijonai.

Martinus Šulcas, socialistų frakcijos lyderis Europos Parlamente, prieš kelerius metus Parlamento posėdžiuose ragino ES valstybes įsikišti į neskaidrų finansinį ir nekilnojamojo turto rinkų verslą, kontroliuoti jį. „Tai balsas iš praeities“, – pašaipiai komentavo liberalai ir konservatoriai, pasitikėdami visagale rinkos ranka. Dabar jie patys, jų tarpe N. Sarkozy, Ž. M. Barozas, pragydo tarsi būtų tikri socialdemokratai, reikalauja valstybės įsikišimo. Bet, deja, po laiko, krizė jau prasidėjo.

Europos Sąjunga – puikiausias sumanymas, bet blogi vadovai mūsų Sąjungą kompromituoja. Neturime teisės perleisti Europos dešiniems ir visokio plauko populistams, kurie ant ES verčia savo pačių nesėkmes. Reikia pasiekti reitingų agentūrų skaidrumo, menedžerių algas atrišti nuo pelnų, uždrausti spekuliaciją maisto produktais.

Visos ekonominės priemonės turi būti nukreiptos į darbo vietų kūrimą ir socialinio saugumo stiprinimą. Tai atves į pažangą ir klestėjimą, jeigu dėmesys bus skiriamas aukštojo mokslo kvalifikacijos kėlimui, sąlygų sudarymui moterims dirbti ir kartu auklėti vaikus, aukštoms pensijoms. Štai Ispanijoje socialistų vyriausybė sumažino mokesčius viduriniajai klasei, du kartus padidino investicijas į socialinę sferą ir infrastruktūrą, bet ne valstybiniame, o savivaldybių lygmenyje, kad greičiau pasiektų žmones. Ten priimtas „Įstatymas priklausomiems žmonėms“ apie pagalbą neigaliams, seniems žmonėms arba neturintiems jokios paramos. Socialinė politika nemažina konkurencingumo. Verta prisiminti, kad Europoje socialinės garantijos – orios darbo vietos, pensijos, nemokamos švietimo, medicinos sistemos – atsirado socialdemokratų pastangų dėka. Reikia, kad žmonės patiktų tuo, kad socialdemokratai sako tiesą.

Būtina dar aktyviau kovoti prieš neokonservatyvizmą. Tai didžiulė ekonominė ir karinė jėga, sutelkta nedaugelio žmonių rankose. Jei mes, socialdemokratai, nesuteiksim galių žmonėms, jie išeitės ieškos pas dešiniuosius populistus.

Krizės paprastai priverčia pereiti prie naujų technologijų – šis ciklas turėtų atvesti į žaliųjų technologijų revoliuciją.

Nekenčiu benzino, myliu energiją, bet tik atsinaujinančią, myliu permainas, bet tik tas, kurios geros paprastam žmogui.

Iš JAV atkeliavusios krizės priežastis: svarbu buvo tai, kad stokota skaidrumo ir valstybės kontrolės finansiniuose reikaluose, nekilnojamojo turto rinka nekontroliuota ir iškraipyta. Bet svarbiausia, kad Jungtinėse Valstijose mėginta sukurti vartotojų visuomenę darbininkų padėties sąskaita.

Mūsų frakcijos posėdžiuose ne kartą buvo cituojamas Barako Obamos šūkis: „Taip, mes galime!“ (Yes, we can!). Mano kolega iš Graikijos tą šūkį perfrazavo: „No, we can not!“ – „Ne, mes negalime!“. Negalime prisiimti atsakomybės už dešiniųjų – konservatorių ir liberalų Europoje ir JAV – padarytas klaidas, kurios turėjo tokias sunkias, netgi tragiškas pasekmes. Juk būtent Tečer-Reigano–Bušo politika atvedė į finansinę krizę JAV, kuri persimetė į Europą ir visus kitus kontinentus. Ir ES Taryboje, ir Europos Komisijoje ir Europos Parlamente pastarąją kadenciją aiškia daugumą turėjo ir turi dešinieji, ir už jų klaidingus sprendimus Europos Parlamento socialistų frakcija prisiimti atsakomybės neketina.

Liberalizmui stiprėjant, buvo nemadinga ginti, saugoti paprastą žmogų – dabar turi būti kitaip. Laisvos rinkos principas: naikinti konkurentus. Laisvų žmonių, kairiųjų principas: padėti vieni kitiems.

Kai kurias pastabas sugrupavau pagal temas:

Apie finansinę krizę

Dar 1991 metais JAV prezidentas R. Reiganas tvirtino: vyriausybinių įsikišimas į laisvą rinką tik sukelia problemas, o ne sprendžia jas. O dabar? Nematoma rinkos ranka maldauja labai matomos valstybės paramos.

Prieš JAV finansinę krizę buvo panašios Japonijoje, Rusijoje, Brazilijoje – kapitalizmas nesugebėjo pasimokyti.

Kas yra „kazino kapitalizmas“? Kai finansiniai srautai ir pelnai auga 10–15 kartų sparčiau negu visa ekonomika.

Kalbama apie „skaudžias reformas“, bet jos skaudžios ne tiems, kurie jas planuoja ir daro, o visai kitiems.

Nereguliuojamos ekonomikos pasaulis, be tvirtų žaidimo taisyklių, veda iš proto, į savižudybes.

Apie krizės įveikimą

Europos Parlamento dešiniųjų frakcijos siūlo mažinti mokesčius. Mes – investuoti į visuomeninius poreikius („žaliosios“ technologijos, švietimas, infrastruktūra).

Mes prieš pelno siekimą bet kokia kaina.

Reikia palaikyti talentus, bet kartu ir silpniausius – neįgalius, bedarbius, visus, kurie neturi ypatingų gabumų.

Vyriausybės turi rengti socialinius dialogus prie apskrito stalo įtraukiant visus suinteresuotus.

Siekti, kad bankai panaudotų gautus pinigus ekonomikos stiprinimui, o ne sau.

Kad atsigautume, reikia gelbėti bankus, per juos darbo vietas, padidinti valstybės investicijas į naujų darbo vietų kūrimą, energetiką, infrastruktūrą, švietimą, reformuoti pasaulines institucijas – Jungtines Tautas, Tarptautinį valiutos fondą, Pasaulio banką.

Apie socialinius reikalus, ES vaidmenį

Valstybinė pensijų sistema – pati saugiausia, nepasiduodanti spekuliacijoms, kaip privačios.

Prieš privačią nuosavybę neužsimojame, bet reikia ginti savo piliečius, visuomenės interesus kelti aukščiau individo.

Turėti orų būstą – piliečio teisė, tam reikia suderintos europinės politikos, kuri nutrauktų spekuliaciją nekilnojamuoju turtu.

JAV ekonominis stiprumas slypi jų universitetuose, kurie generuoja aukščiausias technologijas. Mūsų universitetai turi būti neblogesni.

ES reikalingas socialinis Maastrichtas – kurti socialinę sąjungą. Daugiau Europos ir daugiau socialinės politikos!

Nustatyti socialinių standartų minimumą visai Europai.

Europa sensta – imigrantai išgelbės mūsų pensijas. Reikia, kad žmonės tai suprastų.

Apie Europos Sąjungą, jos ir pasaulio ateitį

Jei neturėtume ES, krizė būtų smogusi žymiai aštriau.

Veikti Europos – ne nacionaliniu mastu. Dar labiau įsitikinome, kad Lisabonos sutarties reikia.

Išsigelbėjimas iš krizės – bendri sprendimai. Ne atsitiktinai Islandija jau nori stoti į ES.

Jei nebūtume euro zonoje, mūsų šalis atsidurtų Islandijos situacijoje (balsas iš Airijos).

Kelias į klestėjimą – prisijungti prie euro zonos.

Euro – galingiausias Europos ginklas. Dabar pasaulinė rezervinė valiuta yra doleris, euras turėtų jį pakeisti.

Šimtai milijonų pasaulyje nieko nežino apie finansinę krizę. Jie tik žino, kad rytoj neturės ko valgyti, neturės vaistų mirštančioms vaikams. Didinti BVP procentą pagalbai besivystančioms valstybėms.

Vieni pasaulio nepakeisim, bet sąjungoje su JAV – galime.

JAV antiraketinė sistema – visiškas nesusipratimas.

* * *

Kaip ten rašė tas tinklaraščio pradžioje cituotas laikraštis? Manau, jis buvo teisuš. Žlungant neoliberalizmui, godžiam ir grobuoniškam kapitalizmui, laiko vėjas pučia į socialdemokratų bures.

Ar gali būti kas baisiau už krizę?

*Žurnalas „Veidas“
(2009 05 04, Nr . 18)*

Praeitą savaitę Strasbūre ir debatuose EP plenarinėje sesijoje dėl Lisabonos strategijos, ir diskusijose mūsų socialistų frakcijoje kaip niekad aštriai jaučiau, kad reikalai ir Europoje, ir pasaulyje prastėja.

Europos Parlamentas priėmė socialdemokratų stipriai įtakotą rezoliuciją dėl Lisabonos strategijos. EP sunkmečio recepte didelėmis raidėmis užrašyta – būtinos naujos stambios investicijos, reikia padėti silpniesiems visuomenės nariams, kuriems krizė negailestingiausia. Laikas imtis tikro koordinavimo ir regulavimo Europos Sąjungoje, ypač finansų srityje.

Socialdemokratų pasiūlymu rezoliucija reikalauja, kad ES šalių vyriausybės visas jėgas koncentruotų dabartinių darbo vietų išsaugojimui ir naujų sukūrimui, pagal galimybę „žalių“, draugiškų gamtai. Rezoliucijoje EK raginama pritraukti naujus finansinius resursus, išleisti euroobligacijas.

Socialistų frakcija siūlo atsižvelgti į iškilusią ES skilimo riziką. Pirmiausiai reikia padėti Airijai priimti palankų ES sprendimą referendume dėl Lisabonos sutarties, skirti skubią pagalbą kitoms krizės ypač pažeistoms valstybėms Rytų ir Centrinėje Europoje. Geriausias palaikymas naujosios šalims: priimti jas greičiau į euro zoną ir paruošti bei vykdyti energetikos atgaivinimo planą.

Tuo tarpu Europos dešinieji pareiškė, kad veikti turi JAV, ES esą jau viską padarė, ką reikia. Jie susitaiko su nedarbo didėjimu, teigia, kad viską sureguliuos pati rinka. Jie nelabai nori užkabinti „mokesčių oazių“, kur kasmet plaunami milijardai eurų.

Socialdemokratai kaip tik siekia kontroliuoti ir prispausti tas „mokesčių oazes“ – Lichtenšteiną, Monaką, Andorą, Šveicariją ir daugybę kitų valstybių ar jų dalių, salų, ofšorų, kur pradingsta mokesčiai, siekiantys neįsivaizduojamas sumas. Šių „oazių“ BVP lygus JAV. Iš ten išduodama 50 proc. visų pasaulio paskolų, iš

ten atplaukia 40 proc. visų investicijų. Nesukontroliavus šio pinigų plovimo visos kitos antikrizinės priemonės gali neduoti laukiamų rezultatų.

Iš Europos Sąjungos valstybių sostinių, ypač naujųjų, girdėti SOS signalai, pagalbos šauksmai: ES turi ryžtingiau veikti krizės metu ir pagaliau suteikti papildomas finansines injekcijas. Tačiau kol kas Briuselis atsako: per daug pagalbos nesitikėkit, sunkmečio akivaizdoje savo jėgomis turi pasikliauti pačios ES vyriausybės.

Tuo tarpu krizė siautėja. Šių metų ES metinis BVP kritimas sausį buvo prognozuotas minus 2 proc., dabar – 4 proc. Nuo 17 mln. praeitų metų pabaigoje bedarbių skaičius šoktelėjo iki 20 mln. Kitų metų pradžioje gali būti 27 mln. – 10 mln. padidėjimas apytikriai per metus! Jeigu nebus realizuotas socialdemokratų pasiūlymas: kad sustabdytume tą riedantį sniego kamuolį, šalys turi investuoti daugiau į darbo vietų kūrimą. Šiemet reikia bent 1 proc. BVP, kitamet – jau 1,5 proc.

Didžiojoje Britanijoje skamba šūkių: darbo vietos – tik britams! Prancūzai kviečiami investuoti tik Prancūzijoje ir raginami uždaryti automobilių gamyklų filialus naujosiose ES valstybėse, Italijoje pasigirsta pasiūlymai nebeįsileisti imigrantų iš Rytų Europos. Beveik visose valstybėse kryptama į protekcionizmą (tuo ypač pasižymi dešinieji), siūloma rinktis tik savoje valstybėje pagamintas prekes.

Kai prieš 20 metų Rytų ir Centrinėje Europoje žlugo autoritariniai režimai, Vakarų politikai ir ekonomistai, kurie brėžė naujųjų šalių maršrutą į ES, nelabai rūpinosi, kad būtų sveikais pagrindais reformuota tų valstybių ekonomika, nepamirštas socialinis aspektas. Po to, kai Rytų Europoje sugriuvo pramonė, naujų ES valstybių ekonomikos virto Vakarų ekonomikų filialais, jas užplūdo prekės iš senųjų šalių. Nors Vakarų bankai užsidirbo milžiniškus pinigus Rytų Europoje, dabar jie atitraukia kapitalą iš ten, kai ten jo labiausiai reikia.

Dar prieš 150 metų Markas Tvenas sakė, kad bankininkas – tai žmogus, kuris duoda lietsargį, kai šviečia saulė, ir atsiima jį, kai lyja. Kairieji Europoje nori lietsargio dabar, kai prapliumpa liūtis.

Naujosios ES valstybės laukia ne labdaros, ne išmaldos. Visi esame vienoje valtyje. Jai per daug prisėmus vandens, visiems bus blogai. Vienybė ir solidarumas neturi likti vien žodžiais krizės akivaizdoje. Jeigu neturėtume Europos Sąjungos, sunkmetis kiekvienai Europos šaliai ir kiekvienam piliečiui būtų smogęs žymiai aštriau. Krizė kaip tik turėtų pasitarnauti dar didesnei vienybei. Todėl toks svarbus Lisabonos sutarties ratifikavimas.

Pasak socialdemokratų, šūkis „kiekvienas gelbėjasi pats“, posūkis į protekcionizmą būtų itin pražūtingas mažoms ES šalims, nes didelės ir didesnės galėtų naudotis didesne savo rinka. Šios tendencijos gali turėti pragaištingas pasekmes, gali prasidėti griuvimų grandinė. Euro zonos žlugimas ir grįžimas prie savų valiutų reikštų pinigų karą, protekcionizmas – prekybinį karą, muitų įvedimas sugriautų bendrą rinką ir atvestų į ekonominį karą tarp ES valstybių. Nuo čia – tik vienas žingsnis į politinį priešišumą, senų priešų įvaizdžių atgaivinimą, į konfliktus ir karus. Žodžiu, Europa gali grįžti į tą nestabilią ir karais prirtvinkusią būseną, kokia ji buvo Antrojo Pasaulinio karo išvakarėse ir po jo, prieš prasidedant Europos susivienijimui.

Tai būtų žymiai baisiau, nei dešimt krizių kartu paėmus.

Lietuviai EP pečius suremia retai

*Vereta Rupeikaitė, „Kauno diena“,
(2009 03 03)*

– Kuo skiriasi EP nuo Seimo?

– Panašumų yra daug. Dirbama pagal frakcijas, naudojami tie patys darbo metodai – plenariniai posėdžiai, komitetai, balsavimai. Dažnai žmonės nesupranta, kad EP turi vos 50–60 proc. tų galių, kurias turi nacionaliniai parlamentai. Tačiau priėmus Lisabonos sutartį – tai, matyt, įvyks ateinantį rudenį – EP galios išaugs, sieks maždaug 90 proc. nacionalinių parlamentų galių. Vienas pagrindinių skirtumų – EP neturi savo Vyriausybės. Kiekvienu svarstomu klausimu susidaro nauja dauguma, nauja koalicija. EP nėra pozicijos ir opozicijos.

– **Kieno interesams labiau atstovaujama EP? Piliečių ar valstybių?**

– EP teisės aktuose rašoma, kad kiekvienas parlamentaras atstovauja ne šaliai, kurioje išrinktas, o visiems ES šalių piliečiams. Bet praktiškai dirbdamas galvoji apie savo šalį, jos piliečius, kad būtų gerai Lietuvai, taip pat ir Europai. Niekad nebus taip, kad būtų ginamas vien Lietuvos interesus.

– **Ar Lietuvos pilietis gali tikėtis, kad Europos Parlamente bus atsižvelgta į jo kasdienius rūpesčius?**

– Mūsų žmonės turėtų suprasti, kad 12 Lietuvos europarlamentarų, gindami tik savo šalies interesus, nieko nenuveiks. Taip pat vieni nieko nenuveiks ir 99 vokiečiai, nes iš viso EP yra daugiau kaip pusaštunto šimto parlamentarų. Tenka ieškoti sąjungininkų, problemų, kurios būtų aktualios daugumai. Liberalai Europos Parlamente daugiausiai dėmesio skiria verslui, laisvai rinkai. EP socialdemokratų frakcija rūpinasi socialiniais reikalais, skirtumų tarp turtingiausių ir vargingiausių mažinimu. O EP konservatoriai ir krikščionys demokratai labiausiai palaiko nuosaikumą ir šeimos vertybes.

Iki šiol daugumoje ES šalių vyravo dešiniojos vyriausybės, Europos Komisija irgi yra daugiau dešinioji.

– **Lietuvos Seimo narių darbą akylai stebi ir savotiškai kontroliuoja žiniasklaida. Kas kontroliuoja europarlamentarų darbą?**

– Lietuvoje žiniasklaida išties labai kandžiojasi. EP tokią kontrolę neypatingai jaučiame. Patys žurnalistai įsivaizduoja, kad mes išvažiuojame į Strasbūrą, Briuselį ir ten dirbame. Iš tikrųjų mes kas savaitę dirbame ir Lietuvoje. Be abejo, galima ir reikia mūsų klausti, ką konkretaus nuveikėme.

– **Kokia EP nario darbotvarkė?**

– Darbotvarkę skelbiu savo internetiniame puslapyje, kiekvienas gali sužinoti, ką aš veikiu, su kuo kalbu, kokiuose susitikimuose dalyvauju. Europarlamentarams, kurie rimtai žiūri į savo pareigas, šis darbas yra labai įtemptas ir sunkus, netgi alinantis. Kartais tenka dirbti po 12–14 val. per parą. Plenariniai posėdžiai Strasbūre prasideda 9 val., baigiasi – vidurnaktį. Ne-

būtinai visuose svarstymuose būni, dalyvauji tada, kai svarstomas su tavo sritimi susijęs klausimas. Tiesa, posėdžių lankomumas yra žymimas, tai turi įtakos algoms.

Sakyčiau, kad dauguma europarlamentarų dirba rimtai. Kita vertus, jei neturi atsakomybės ir sąžinės, gali labai lengvai, maloniai parazituoti. Jei žiniasklaida daugiau kontroliuotų, daugiau domėtųsi europarlamentarų darbu, manau, kai kurie dirbtų atsakingiau.

Kartais paskelbiami duomenys, kiek kas viešai kalbėjo. Pareikšti nuomonę EP ne taip paprasta kaip Seime. Dėl vietos prie mikrofono EP – didžiulė konkurencija. Tarkim, frakcija gauna 15 min., o nori kalbėti 50 žmonių. Po minutę, po dvi gauna tie, kurie gali pasakyti kažką svaraus, kurie yra aktyviausi. Tokia pat konkurencija ir dėl paklausimų, rezoliucijų rengimo. Sakyčiau, kad Lietuvos atstovai aktyvūs oratoriai. Už latvius ir estus kalbame tikrai daugiau, esame aktyvesni.

– Ar netrukdo viešai reikšti nuomonę kalbos barjeras?

– Teoriškai – ne, praktiškai – taip. Nemokant bent vienos ar dviejų ES kalbų, darbo naudingumo koeficientas du ar net tris kartus mažesnis. Plenariniuose posėdžiuose, komitetuose gali kalbėti savo kalba, tačiau tiesiogiai bendrauti su kolegomis, dalyvauti neformaliuose posėdžiuose nemokėdamas anglų, prancūzų arba vokiečių kalbos negalėsi. Jei visur vaikščiosi su vertėju, ir pats jausies neįdomiai, ir savo šaliai bei Europai nuveiksi nedaug. Yra europarlamentarų, nemokančių pagrindinių ES kalbų, dažniausiai tai italai, ispanai. Mažesnių šalių atstovai – daugiakalbiai. Visi trylika dabartinių Lietuvos atstovų susikalba angliškai, kai kas dar vokiškai, prancūziškai. EP kalbama 23 oficialiomis kalbomis, pusę šios institucijos biudžeto sueikvojama būtent vertėjų paslaugoms posėdžiuose. Tokiu būdu užtikrinama kalbų lygybė.

– Ką konkrečiau per penkerius metus nuveikė Lietuvos europarlamentarai?

– Mes trise su Lietuvos kolegėmis iš liberalų frakcijos pasiekėme, kad EP balsuotų už tai, jog Lietuva atitinka Maastrichto kriterijus, tai yra, gali įsivesti eurą. Deja, tai buvo vienas tų atvejų, kai EP balsas buvo tik rekomendacinis, Europos Komisija į jį neatsižvelgė.

Kelerius metus iš eilės labai domėjausi namų rekonstrukcijos, apšiltinimo problema. Pavyko pasiekti, kad būtų pašalintas apribojimas šiems darbams naudoti ES struktūrinių fondų lėšas. Tačiau Lietuva tuo nepakankamai naudojami.

Esu atkreipęs dėmesį į tai, kad Lietuva nukraujuoja, kuomet išsilavinę, jauni specialistai išvažiuoja dirbti svetur. Pasiūliau įsteigti specialų fondą. Tos šalys, kurios gauna specialistus iš kitų šalių, turėtų sumokėti tam tikrą sumą pinigų į minėtą fondą. Šio fondo lėšomis būtų galima stiprinti universitetus, mokslinius centrus, galų gale pakelti algas minėtiems specialistams, kad jie nemigruotų.

– Ar buvo taip, kad visi Lietuvos atstovai išvien suremtų pečius dėl bendro tikslo?

– Taip būna retai, nes EP nedažnai svarstomi klausimai, tiesiogiai susiję su Lietuva. Bendrų tikslų siekiame per frakcijas, kartais deriname pozicijas. Štai neseniai surėmėme pečius dėl teršimo kvotų lengvatų Lietuvai. Daugiausiai bendraujame su užsieniečiais kolegomis. Būna, kad kelias dienas nesutinki nė vieno lietuvių, ten toks skruzdėlynas, tokie labirintai! Didžiausia tikimybė pasimatyti – oro uoste.

– Kaip leidžiate laisvalaikį, ar apskritai lieka laiko sau?

– Turime dvi savaites kalėdinių ir keturias savaites vasaros atostogų. Pirmadienį prasideda posėdžiai, įvairios konferencijos, pasitarimai. Briuselyje nuomoju nedidelį butą, o Strasbūre gyvenu viešbutyje. Geriausiu atveju kartą per mėnesį išeinu pasi-vaikščioti į šių miestų centrus, nes darbai nepaleidžia.

Ketvirtadienį arba trečiadienį paprastai skrendu į Lietuvą, kur važinėju po Lietuvos miestus ir rajonus, dalyvauju Seimo Europos, Užsienio reikalų komitetų posėdžiuose, lankausi ministerijose, Vyriausybėje, bendrauju su žurnalistais, verslininkais ir visuomenininkais. Šeštadienį ir sekmadienį rašau į savo interneto puslapį, pildau tinklaraštį, skaitau parsivežtus dokumentus. Įsigudrinau dirbti ir lėktuve, kas savaitę kelionėse praleidžiu nuo 8 iki 15 valandų, todėl vežuosi su savimi kompiuterį ir dokumentus.

Kalbant apie laisvalaikį – negaliu gyventi be gryno oro ir fizinio krūvio. Jei bent kartą per savaitę nerasčiau laiko pasimankštinti,

pradėčiau negaluoti. Kartą ar du kartus per savaitę Strasbūre per pietų pertrauką žaidžiu lauko tenisą su parlamentarais iš Čekijos, Vengrijos, Austrijos. Kartais prie mūsų prisijungia kai kurie komisarai.

Nuolatinis skraidymas lėktuvais sveikatos nestiprina. Darbas neįgriso, bet atostogų labai laikiu.

– **Kur naudingiau dirbti finansiškai – Seime ar EP?**

– Algos patrauklesnės EP. Iki šiol jos buvo skirtingos senų ir naujų ES narių atstovams. Pavyzdžiui, italai gaudavo 11 tūkst. eurų per mėnesį, lietuviai – apie 2 tūkst. eurų. Nuo kitos kadencijos visi europarlamentarai gaus vienodus atlyginimus – apie 5 tūkst. eurų į rankas, neįskaičiuojant priemonių. Būsto nuoma, viešbučiai apmokami iš savos kišenės, skraidymo lėktuvu išlaidos – padengiamos.

– **Kaip vertinate savo sūnaus Algirdo politines pažiūras?**

– Sunkiai randame bendrą kalbą. Jaunimas dažniausiai pasirenka tą pačią politinę jėgą, kaip ir tėvai. Algirdas nusprendė eiti savo keliu. Gerų norų nepakanka, reikia daugiau atsakingumo. Jei jis su savo partija nori užimti kairesnę vietą nei socialdemokratams, jo kelias per daug vingiuotas ir populistinis.

Darbas Lietuvai trikampyje Vilnius–Briuselis–Strasbūras

*Laikraštis „Socialdemokratų balsas“
(2009 m. gegužė)*

Justas Vincas Paleckis jau 40 metų aktyviai veikia diplomatinės, užsienio politikos srityje. Jam teko dirbti didžiausiose ir svarbiausiose mums Europos sostinėse: 8 metus Berlyne, 5 metus Londone, 4 metus Maskvoje, o pastaruosius 5 metus jis atstovavo Lietuvai Europos Parlamento (EP) socialistų frakcijoje Briuselyje ir Strasbūre. Tenai jis turi daug pareigų: Saugumo ir gynybos pakomitečio pirmininko pavaduotojas, Užsienio reikalų komiteto narys, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pavaduojantis narys, Klimato kaitos komiteto pavaduojantis narys, EP delegacijos ES ir Rusijos par-

lamentinio bendradarbiavimo komitete narys, delegacijos ryšiams su Baltarusija narys, antrojoje kadencijos pusėje – Lietuvos delegacijos EP Socialistų frakcijoje vadovas.

Per kadencijos metus jis aplankė daugelį Lietuvos miestų ir visus rajonus, susitikinėjo su bičiuliais tam, kad aptartų Lietuvos ir ES aktualijas. Kviesdamas svečius į EP (per kadenciją – 500 žmonių) pirmenybę teikė pasižymėjusiems aktyviu darbu, stengėsi, kad į tas keliones patektų kuo daugiau įvairių žmonių, kuriems nepasitaiko daug progų išvažiuoti į užsienį.

Kaip savotišką ataskaitą rinkėjams išleido knygą „Gyvenimas trikampyje: Vilnius–Briuselis–Strasbūras“. Visai neseniai pasirodė jo „Žaliasis kodeksas“, kuriame surinkti patarimai, kaip taupyti energiją buityje, keisti gyvenimo būdą, tuo pačiu pastorinant savo piniginę ir stabdant klimato kaitą. Tinklapyje *www.paleckis.lt* jis talpina informaciją, kuri būtų įdomi visiems besidomintiems jo veikla. Vienintelis iš Lietuvoje rinktų europarlamentarų kasdien pateikia savo darbotvarkę. Dažnai rašo į šalies laikraščius, žurnalus, internetines svetaines, kalba per radiją, TV, platindamas socialdemokratines idėjas.

Europarlamentaras organizavo Vilniuje keturias EP socialdemokratų frakcijos konferencijas aktualiomis mums temomis. Pagal kalbų ir pasiūlymų, klausimų Komisijai ir Tarybai pateikimą bei kitus rodiklius yra tarp aktyviausių Baltijos šalių parlamentarų.

Kaip saugumo ir gynybos pakomitečio pavaduotojas su EP delegacijomis lankėsi karštuosiuose pasaulio taškuose (Artimuosiuose Rytuose, Kašmyre, Kipre, Bosnijoje, Kosove), kur stengėsi padėti sureguliuoti liepsnojančius konfliktus, tarpininkauti dėl ES pagalbos. Kviečiamas skaityti paskaitas universitetuose, pranešimus konferencijose ES ir Lietuvos tematika įvairiose šalyse.

Pagrindinis Justo Vinco Paleckio penkerių metų darbo EP kraitis – įvaldytas itin sudėtingas visaeuropinio parlamentinio darbo mechanizmas ir tai galima panaudoti Lietuvos reikalams. Ne mažiau svarbu tai, kad per tą laiką jis įgijo platų draugų ratą tarp kolegų europarlamentarų iš visų Europos Sąjungos

šalių, o taip pat Komisijoje bei Taryboje. Kai reikia skubiai spresti svarbų Lietuvai ir Europai reikalą, jam ne problema pasikambinti ar kitaip susisiekti su kolega Varšuvoje ar Berlyne, Londone ar Prahoje, pasitarti, paprašyti pagalbos.

Geras europarlamentaras yra savotiškas Lietuvos ambasadorius Briuselyje ir kartu Europos ambasadorius Lietuvoje. Europos Sąjunga – tikrai didelė dalimi socialdemokratinis kūrinys, kadangi jis paremtas būdingais Europos socialdemokratijai principais. Tai valstybių pagalba atsiliekančiai nuo bendro lygio šaliai ar regionui, tai siekis numegzti tankų socialinės rinkos tinklą, kuris neleistų silpnesniams nugrimzti į dugną, tai palankių sąlygų sukūrimas darbdaviui ir kartu tvirtas dirbančiųjų teisių apgynimas.

Justo Vinco Paleckio mėgstamas šūkis: „Į geografinį Europos centrą – daugiau Europos!“ Ir ne bet kokios, o teisingos, socialinės Europos, kurioje užtikrinamos lygios galimybės ir gerovė visiems. Tokios Europos Sąjungos neabejotinai reikia daugumai Lietuvos žmonių.

Kas nuveikta Europos Parlamente?

Per penkerius metus 152 kartus kalbėjau plenariniuose Parlamento posėdžiuose. Esu pateikęs Tarybai ir Komisijai 83 klausimus dėl aktualių Lietuvai ir mūsų regionui problemų. Balsavau daugiau kaip 100 tūkst. kartų. Pateikiau nemaža pasiūlymų rezoliucijoms ir rašytiniams pareiškimams. Dirbau pranešėju arba šešėliniu pranešėju ruošiant Parlamento rezoliucijas dėl genetiškai modifikuotų produktų, Baltijos jūros strategijos (joje iškelti svarbūs Lietuvai energetikos ir aplinkosaugos klausimai), ES ir Serbijos santykių, bendros ES energetinės politikos, jaunimo įtraukimo į naudingą veiklą, dėl miesto transporto plėtros Europoje ir kitų svarbių klausimų. Pagal Europos Parlamento tinklalapyje oficialiai pateikiamus visus parlamentinės veiklos rodiklius užimu antrą vietą tarp 28 europarlamentarų, išrinktų trijose Baltijos šalyse.

Prasidėjus krizei, raginau mažinti išmokas europarlamentarams, kviečiau kolegas dalį algos aukoti labdarai. Raginau Europos Par-

lamentą atsisakyti plenarinių sesijų Strasbūre ir visų dokumentų vertimo į 23 kalbas. Tai leistų sutaupyti šimtus milijonų eurų.

Jau prieš ketverius metus ypatingą dėmesį atkreipiau į namų rekonstrukcijos, šiltinimo problemą. Lietuvai ir kaimyninėms valstybėms labai svarbu spartinti gyvenamųjų namų ir kitų pastatų atnaujinimą, kad būtų taupoma energija ir gyventojų lėšos. 2006 metais EP iškėliau reikalavimą, kad būtų panaikintas 2 proc. apribojimas naudoti ES struktūrinių fondų lėšas šiam tikslui. Pavyko suburti koaliciją šiam siekiui įgyvendinti – mane ir kolegą iš naujųjų šalių palaikė parlamentarai iš Vokietijos bei kitų senbuvių šalių. Tai, kad galėsime atnaujinimui skirti daugiau pinigų, itin svarbu Lietuvai ir kitoms naujosioms ES valstybėms dabar, sunkmečiu. Tačiau Lietuva, deja, kol kas šiam tikslui nukreipia nepakankamai lėšų iš ES fondų.

Nuo pat kadencijos pradžios kalbu apie protų ir kvalifikuotų darbo rankų nutekėjimo problemą iš naujųjų ES valstybių į senąsias. Tai ypač aktualu Lietuvai, netekusiame apie pusę milijono gyventojų. Lietuva „nukraujuoja“, kai išsilavinę, jauni specialistai išvažiuoja dirbti svetur. Gydytojo paruošimas universitete mokesčių mokėtojams kainuoja apie 80 tūkst. Lt, o trečdalis jų iškart po studijų išvažiuoja dirbti į užsienį, į turtingesnes šalis, kurioms mes ir kitos dėl emigracijos kenčiančios valstybės tarsi teikiame labdarą. Tai neteisinga, tai prieštarauja pagrindiniam ES principui – solidarumui. Siūliau sudaryti specialų ES fondą, panašų į globalizacijos, kurio pagalba „nukraujuojančios“ valstybės gautų papildomų lėšų iš ES tam, kad galėtų geriau finansuoti savo universitetus ir mokslo centrus, didinti atlyginimus labiausiai paklausių profesijų atstovams, kad jie neemigruotų. Labai rimtomis pastangomis pavyko pasiekti, kai mano idėją parėmė LSDP, kad Europos socialistų partija įtrauktų į savo rinkimų manifestą šį siekį. Šios idėjos įgyvendinimas – tai jau būsimos kadencijos Europos Parlamento uždavinys.

Mano pasiūlymu į EP rezoliuciją dėl ES–JAV santykių dar 2005 metais buvo įrašyta, kad JAV privalo panaikinti vizų reikalavimą naujųjų ES šalių piliečiams. Tai prisidėjo prie šios problemos sprendimo – bevizį režimą jau turime.

Dar prieš keletą metų ir savo frakcijoje, ir plenariniuose posėdžiuose kėliau mintį, kad Baltarusijos izoliacijos bei sankcijų jai politika niekur nenuves, nes ES taikė į režimą, o pataikė į žmones. Reikia ne izoliuoti šią šalį, o atverti kuo plačiausiai visus vartus ir duris žmonių bendravimui, verslo, kultūros, mokslo kontaktams. Šį požiūrį palaikė vis daugiau kolegų. Su Lietuvos, Lenkijos bei kitų Baltarusijos kaimynių vyriausybių pagalba Europos Komisiją pavyko įtikinti, kad laikas pereiti nuo izoliacijos prie bendradarbiavimo. Baltarusijai pasiūlyta dalyvauti ES Rytų kaimynystės politikoje. Tačiau šią šalį nuo ES dar skiria labai dideli vizų barjerai. Tam, kad gautų vizą, baltarusis privalo sumokėti 65 eurus, tai dažnam yra trečdalis mėnesio uždarbio. Reikia naikinti arba bent sumažinti šiuos barjerus, kurie taip pat trukdo bendradarbiavimui ir su Ukraina, Rusija, Pietų Kaukazo valstybėmis. Šia kryptimi jau pavyko kai ką nuveikti. Bet visas darbas dar nepadarytas.

Organizavau EP delegacijos vizitą į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį, kurio metu buvo keliami svarbūs Lietuvai klausimai. Po šio vizito pajudėjo Lietuvos–Rusijos sienos demarkacijos ir delimitavimo procesas, pavyko pasirašyti Lietuvos–RF susitarimą dėl abipusės pagalbos ištikus avarijoms naftos išgavimo platformose. Garsioji D6 platforma nustojo temdyti mūsų santykius.

Kaip saugumo ir gynybos pakomitečio pavaduotojas su EP delegacijomis lankiausi karštuosiuose pasaulio taškuose (Artimuosiuose Rytuose, Kašmyre, Kipre, Bosnijoje, Kosove). Ten stengėmės padėti sureguliuoti liepsnojančius konfliktus, tarpininkauti dėl ES pagalbos. Buvau kviečiamas skaityti paskaitas universitetuose, daryti pranešimus konferencijose ES ir Lietuvos tematika įvairiose šalyse. Kolegų iš EP kviečiamas dalyvavau jų rinkimų kampanijose Vokietijoje, Austrijoje.

Organizavau Vilniuje EP Socialistų frakcijos konferencijas dėl Lisabonos strategijos reikšmės naujosioms ES valstybėms, dėl socialinės politikos ypatybių naujosiose ES šalyse, dėl tarpukario diktatūrų Rytų ir Vidurio Europos valstybėse bei jų pamokų šiandienai. Tų konferencijų medžiaga buvo išversta į lietuvių kalbą ir išspausdinta. Brošiūros buvo išsiuntinėtoms LSDP skyriams, bibliotekoms, universitetams. Praėjusių metų rudens mano iniciatyva Vilniuje buvo surengtas EP socialistų frak-

cijos biuro ir delegacijų vadovų išvažiuojamasis posėdis. Jame tarėmės, kaip socialdemokratai galėtų veikliau prisidėti prie socialinės atskirties mažinimo ES valstybėse.

Kartu su vokiečiu Helmutu Kune, ispanu Migeliu Martinezu, lenku Juzefu Pinioru EP socialistų frakcijoje sukūrėme istorijos politikos grupę, kuri susilaukė didelio frakcijos pirmininko Martino Šulco dėmesio. Jai ėmė vadovauti du frakcijos vicepirmininkai, reguliariai organizuojamos plataus masto mokslinės konferencijos (ir dalyvaujant Lietuvos istorikams). Šios grupės darbo tikslas – pateikti įtikinamas alternatyvas dešiniųjų politikų bandymams „kolonizuoti istoriją“, vienpusiškai ją interpretuoti, mėginimams dėti lygybės ženklą tarp komunizmo ir nacizmo.

Parlamente surengiau keletą parodų, pristatančių Lietuvą ir jos menininkus. Išleidau keletą knygų, kuriose supažindinau Lietuvos piliečius su Europos Sąjunga ir Parlamentu, galimybėmis, kurias teikia ES.

Kaip ataskaitą rinkėjams išleidau knygą „Gyvenimas trikampyje: Vilnius–Briuselis–Strasbūras“. Organizavau moksleivių ir jų tėvų arba senelių rašinių konkursą – kaip jie mato ES ateitį po 20 metų. Konkurso nugalėtojai lankėsi Strasbūre ir Briuselyje, o geriausi rašiniai išspausdinti knygoje „Dviejų kartų laiškas Europos Parlamentui“. Visai neseniai išleidau „Žaliąjį kodeksą“, kuriame surinkti patarimai, kaip taupyti energiją buityje, keisti gyvenimo būdą, tuo pačiu pastorinant savo piniginę ir stabdant klimato kaitą. Suroošiau dar vieną konkursą – kas papildomai pasiūlys patarimų, kaip galėtume taupyti, kas įdomiausiai aprašys, kaip sekasi gyventi kitaip, draugiškai gamtai ir taupiai. Konkurso laimėtojai jau apsilankė Briuselyje, o naujus patarimus planuoju panaudoti antrajai „Žaliojo kodekso“ laidai.

Nuolat rašau į „Gairių“, „Veido“ žurnalus, rajoninius laikraščius, „Bernardinų“ interneto portalą, naudojuosi galimybėmis diskutuoti televizijos laidose, kalbėti per radiją. Visur stengiuosi pabrėžti socialdemokratinio kelio reikšmę ir teigiamybes, supažindinti su skandinavišku socialdemokratinio modeliu, kuris mums gali būti pavyzdžiu, padėti sukurti mažiau korumpuotą, teisingesnę ir turtingesnę Lietuvą.

Tinklapyje *www.paleckis.lt* vienintelis iš Lietuvoje rinktų europarlamentarų kasdien pateikiu savo darbotvarkę. Kiekvienas bet kada gali sužinoti, ką aš veikiu, su kuo susitinku, kokiuose renginiuose dalyvauju.

Grįžęs į Lietuvą dalyvauju susitikimuose Seime, Vyriausybėje, bendrauju su verslininkais, žurnalistais, nevyriausybinų organizacijų atstovais. Mano kvietimu Europos Parlamente lankėsi 500 žmonių iš Lietuvos. Nuolat keliauju po Lietuvą, nes noriu justi, kuo gyvena mūsų žmonės. Per kadencijos metus aplankiau visus Lietuvos miestus ir rajonus. Susitikimai su rinkėjais leido „pakrauti baterijas“, susidaryti betarpišką nuomonę apie tai, ko nori piliečiai, pasisemti idėjų, kurias iškeldavau EP. Tų apsilankymų metu, diskutuodamas mokyklose, bibliotekose, universitetuose, kolegijose, medicinos įstaigose, susitikimuose su žurnalistais ir visuomene pabrėžiu socialdemokratų siūlomus sprendimus Lietuvai ir Europai. Šeštadienį ir sekmadienį rašau į savo interneto puslapį, pildau tinklaraštį, skaitau parsivežtus dokumentus. Įsigudrinau, beje, dirbti ir lėktuve. Kiekvieną savaitę kelionėse praleidžiu nuo 8 iki 15 valandų, todėl vežuosi su savimi kompiuterį ir storą portfelį dokumentų, spaudos.

Bendraudamas su žmonėmis pastebiu, kad žmonės europarlamentarus vertina žymiai palankiau nei Seimo narius. Tai rodo ir apklausos. Seimo darbą teigiamai vertina 3–12 procentų žmonių, o išrinktų Lietuvoje europarlamentarų – daugiau kaip 50 procentų. Dirbti Lietuvos žmonėms – didelė prasmė ir garbinga pareiga.

Tad rūpinkimės ir stiprinime mūsų visų Lietuvą ir mūsų visų Europą. Tam, kad Lietuva ir Europa prairūpintų musis.

Jūnų
Justas Vinas Paleckis
2009 05 15

Kur būta, su kuo susitikta...

*Su Europos Parlamento
socialistų frakcijos pirmininku Martinu Šulcu
mus sieja pomėgis politikai, istorijai ir vokiečių kalba*

*Su savo kaimynais ir bičiuliais
Europos Parlamento posėdžių salėje Strasbūre –
čeku Liboru Roučeku (kairėje) ir airiu Pronsias de Rosa*

*Europos Parlamente kalbėjau 152 kartus,
o LR Seime dalintis europietiška patirtimi
tenka ne taip dažnai*

*Su Baltarusijos opozicijos lyderiu Aleksandru Kozulinu
mano biure Briuselyje aptarėme Baltarusijos,
Lietuvos ir Europos Sąjungos ateitį ir bendradarbiavimą*

*Lenkijos socialdemokratai į konferenciją Krokovoje
dėl kovos su nedarbu pakvietė Europos socialistų partijos
pirmininką europarlamentarą Polą Nyrupą Rasmuseną,
10 metų vadovavusį Danijos vyriausybei, ir mane*

Lankydamasis užsienyje visuomet stengiuosi susitikti su lietuvių bendruomene. Kaliningrade su Lietuvių bendruomenės pirmininke Laima Meščeriakova, klebonu Anupru Gauronsku ir kitais

Kaip Europos Parlamento Saugumo ir gynybos pakomitečio pirmininko pavaduotojas lankiausi daugelyje pasaulio karštųjų taškų, kur tarpininkavome konfliktuojančioms pusėms. Ši nuotrauka iš Kašmyro (Indija). Ten mūsų delegaciją nuolat lydėjo ginkluota apsauga

*Mano kvietimu Europos Parlamente Briuselyje
apsilankė daugiau kaip 500 Lietuvos žmonių,
šįkart įvairių kartų menininkai*

*Su žurnalistais Zoknių oro uoste,
kur NATO oro erdvės saugojimo misijos reikalais
domėjomės kartu su kolegomis
iš EP Saugumo ir gynybos pakomitečio*

*Didžiosios Britanijos karalienei Elžbietai II
viešint Vilniuje
galėjome prisiminti susitikimus Londone*

Gerbiu tuos, kurie saugo tautos tradicijas

*Specialiujų mokyklų ir pensionatų auklėtinių Atvelykio šventėje
Vilniaus mokytojų namų kiemelyje su Vaiko teisių apsaugos
kontroliere Rimante Šalaševičiūte ir Vilniaus mokytojų namų
direktore Zita Žepnickiene. Prisipažinsiu, kad lietuvišką
kiaušinienę kepti moku, o briuseliškų receptų šiai knygelei
padėjo paruošti žmona*

*Susitikdamas su jaunimu
ne tik pasakoju apie Lietuvos ir Europos reikalus,
bet ir išgirstu jų nuomonę bei pageidavimus*

*Lietuvos ir Europos reikalus dažnai aptariame bičiulių rate.
Čia susitikimas su Elektrėnų socialdemokratais*

*Mėgstu karštai padiskutuoti,
ginčuose rasti bendrą sprendimą*

*Žmona Laima ne tik saugo namų židinį Vilniuje,
kai dirbu Briuselyje ar Strasbūre,
bet ir padeda mano darbuose.
Na, o mūsų užsispyrėlis Čičis kaip mat nuveja nuovargį,
praskaidrina nuotaiką*

Mintys apie politiką, valstybę, žmogų

„Manęs nedomina politika“. – O žinote, tai tas pats, kaip pasakyti: „Manęs nedomina gyvenimas“.

Ž. Renaras

Geros vyriausybės požymis – kaip ji elgiasi su vaikais, seniais, ligoniais ir neturtingaisiais.

J. G. Herderis

Būti geram labai lengva, būti teisingam – štai kas sunku.

V. Hugo

Neklausk, ką tavo tėvynė gali duoti tau, paklausk, ką tu gali duoti savo tėvynei.

Dž. F. Kenedis

Per daug žmonių iš demokratijos tikisi stebuklą. Tuo tarpu pats nuostabiausias dalykas yra tiesiog ją turėti.

V. Vinčelis

Jūs turite teisę skųstis netgi tada, kai nėra dėl ko skųstis – juk gyvenate demokratinėje valstybėje.

P. G. Vudhauzas

Tautos didybė nematuojama jos gausumu, kaip žmogaus didybė nematuojama jo ūgiu.

V. Hugo

Skurdas yra revoliucijų ir nusikaltimų gimdytojas.

Aristotelis

Blogi politikai yra išrenkami gerųjų piliečių, kurie nebalsuoja.

H. Prochno

Politikas galvoja apie ateinančius rinkimus, valstybininkas – apie ateinančią kartą.

J. F. Klarkas

Jeigu kas sukurtų partiją iš tokių, kurie nėra visiškai tikri, kad tik jie vieni teisingi – tai bus mano partija.

A. Kamiu

Gyvenk su žmonėmis taip, kad tavo draugai netaptų priešais, o priešai taptų draugais.

Heraklitas

Jeigu yra būdas padaryti geriau, atrask jį.

T. A. Edisonas

Gerai sprendimai atsiranda iš patirties, o patirtis – iš blogų sprendimų.

B. le Patneris

Kol jūs mokotės, jūs nesenstate. Kai tik nustojate mokytis, jūs pradate senti.

J. Hergeshaimeris

Į gerą sunku pastūmėti pamokymais, lengva – pavyzdžiu.

Seneka

Galima visą laiką kvailinti kai kuriuos žmones, galima kurį laiką kvailinti visus, bet negalima visą laiką kvailinti visų.

A. Linkolnas

Visi paprastai mąsto, kaip pakeisti žmoniją ir niekas negalvoja, kad pirmiausia reikia pasikeisti pačiam.

L. Tolstojus

Nenorėti nieko išmokti yra nusikaltimas.

Dionisijus

Mylėk visus. Pasitikėk nedaugeliu. Niekam nedaryk blogo.

V. Šekspyras

Neskubėk teisti, skubėk suprasti.

Seneka

Eurošypsenos

Juokauja belgai

Išmetė belgą iš darbo, gauna jis socialinę pašalpą, draugai nepadedą.

Po kelių mėnesių jis nusiperka naują mašiną, dar po mėnesio – namą prestižiniame rajone.

Draugai klausia:

– Atskleisk paslaptį, iš kur visa tai?

Belgas paaiškina:

– Viskas labai paprasta, aš daviau skelbimą į laikraštį: „Esu marokietis, noriu grįžti į savo gimtinę, neturiu pinigų kelionei“.

Juokauja danai

– Kodėl danai niekada nežaidžia slėpynių?

– Niekas nenori jų ieškoti.

Juokauja ispanai

Keturi studentai – kubietis, škotas, ispanas ir airis – važiuoja viename kupė į Belfastą.

Kubietis išsitraukia didžiulį kubietišką cigarą, apie 20 cm ilgio, vertą 5 000 litų, porą kartų užtraukia ir išmeta jį pro langą. Kiti trys su nuostaba žiūri į jį ir klausia, kodėl išmetė vos pradėtą rūkyti cigarą. Kubietis atsako: „Aš iš Kubos, namie turiu tūkstančius tokių“.

Po kelių minučių škotas išsitraukia 1 litro viskio „Bells“ butelį, 50-ies metų senumo, labai brangų. Gurkšteli kartą kitą ir išmeta beveik pilną butelį pro langą. Kiti trys šokiruoti klausia, kodėl jis taip padarė: „Aš škotas, namie turiu tokių tūkstančius“.

Netrukus ispanas išsitraukia vyno, išlaikyto 100 metų butelį, įsipila truputį į stiklinę, o butelį išmeta pro langą: „Aš ispanas, namie turiu tokių tūkstančius“.

Po kelių minučių airis išmeta ispanų studentą pro langą.

* * *

Mažo Ispanijos miestelio meras grįžo iš Londono susižavėjęs anglų papročiais ir skelbia:

– Nuo rytdienos mūsų lengvieji automobiliai važinės kaip Anglijoje – kairiąja puse. Ir jeigu šis eksperimentas pasiseks, po metų ir sunkvežimiams bus leista važinėti kairiąja puse.

* * *

Du vaikinai – ispanas ir portugalas – bei graži mergina važiuoja traukiniu (mergina sėdi tarp dviejų vyrų).

Traukinys įvažiuoja į tunelį, ir kupė pasidaro visiškai tamsu. Pasigirsta bučinio ir iš karto po jo antausio garsai!

Traukinys išvažiuoja iš tunelio. Mergina ir portugalas atrodo suglumę.

Ispanas palinkęs užsidengia veidą, nes matyti didelė raudona antausio žymė.

Ispanas galvoja: „Velnius, šitas portugalas tikriausiai bandė pabučiuoti merginą, ji pagalvojo, kad tai aš, ir skėlė man antausį“.

Mergina galvoja: „Ispanas tikriausiai norėjo mane pabučiuoti, bet tamsoje apsiriko ir pabučiavo portugalą, todėl ir gavo antausį“.

Portugalas galvoja: „Jeigu šis traukinys važiuos dar per vieną tunelį, aš vėl suvaidinsiu bučinio garsą ir skelsiu dar vieną antausį ispanui“.

Juokauja italai

Italo galvoje yra tik dvi mintys, antroji – apie spageti.

* * *

Rojus yra ten, kur policininkas – anglas, virėjas – prancūzas, technikas – vokietis, meilužis – italas, o visa tai organizavo šveicaras.

Pragaras yra ten, kur virėjas – anglas, technikas – prancūzas, policininkas – vokietis, meilužis – šveicaras, o viską organizuoja italas.

* * *

Ligonio žmona kreipiasi į chirurgą, kuris turi operuoti jos vyrą:

– Daktare, ar yra bent menka tikimybė?

– Priklauso nuo to, sinjora, ko jūs tikitės...

* * *

Neapolis. Daugiavaikė motina duoda interviu:

– Aš turiu 10 vaikų ir visus pavadinau Dženarino.

– O kaip jūs juos skirate? – klausia žurnalistas.

– Pagal pavardę!

* * *

Korsikos miestelyje, rotušės aikštėje, vietinis kunigas nervindamasis ginčijasi su moteriške. Neištvėręs garsiai šaukia:

– Jūs tiesiog kvailė!

Moteris kelia rankas ir pareiškia:

– Dieve, kas darosi, jau net jūs negalite išsaugoti profesinės paslapties!

* * *

Sicilietis mato kunigą tris kartus savo gyvenime:

1. Kai jį krikštija;

2. Kai jis veda;

3. Ir kai jį nužudo.

* * *

Sicilietis klausia savo draugo:

– O ką žinai apie Luidžį?

– Jis dirba.

– Dirba? Nejaugi jis jau visiškai neturi ką veikti?

* * *

Du mafiozai Sicilijoje gavo užduotį nužudyti trečią, kuris šeštą valandą vakaro turėjo pasirodyti prie kavinės. Jie laukė jo iki aštuonių.

– Tikiuosi, – tarė vienas, – jam nieko blogo neatsitiko.

* * *

Italas prašo pardavėjo:

– Prašau vieną litrą vyno.

– Raudonojo ar baltojo?

– Nesvarbu, senelis beveik nieko nemato.

* * *

– Kodėl italai, kai pasiklysta, visada eina paskui pietietį su lagaminu?

– Nes jis visada eina į šiaurę.

* * *

– Kiek italų reikia, norint pakeisti lempuotę?

– Dviejų. Vienas įsuka lempuotę, o kitas ją barsto trintu Parmezano sūriu.

– Kiek siciliečių reikia, norint pakeisti lempuotę?

– Trijų. Vienas keičia, o kiti du šalina visus liudininkus.

* * *

Italė atleidžia tarnaitę. Pastaroji nusprendžia pasakyti visą tiesą šeimininkei į akis:

– Jūsų vyras pasakė, kad aš ruošiu valgį geriau už jus.

Šeimininkė tyli.

– Jūsų vyras pasakė, kad aš gražesnė už jus.

Šeimininkė tyli.

– Ir daug geresnė lovoje.

– Tai irgi pasakė mano vyras?

– Ne, tai pasakė jūsų vairuotojas.

* * *

Užrašas italų autobuse: „Su vairuotoju šnekėtis draudžiama, jam reikalingos rankos“.

Juokauja liuksemburgiečiai

– Kodėl liuksemburgiečiai taip nemėgsta žaisti futbolo?

– Todėl, kad šis žaidimas yra labai nepatogus: stipriau spyrei kamuolį, ir jau reikia bėgti arba į Belgiją, arba į Vokietiją, arba į Prancūziją.

Juokauja olandai

Policininkas sustabdo mašiną.

– Jūs viršijote greitį, – sako jis, – prašau parodyti savo vairuotojo pažymėjimą.

– Aš jo neturiu, – nesutrinka vairuotojas.

- Tuomet parodykite daiktinės turinį.
- Neparodysiu, nes ten aš turiu ginklą.
- Atidarykit bagažinę.
- Neatidarysiu, ten yra lavonas.

Nežinodamas, ko griebtis, policininkas kviečia savo viršininką. Šis išklaušė pavaldinio raportą ir kreipėsi į vairuotoją:

- Jūsų vairuotojo pažymėjimas.
- Prašau!
- Parodykit daiktinės turinį!
- Prašau!
- Atidarykit bagažinę!

Vairuotojas atidaro bagažinę, ten tuščia. Nustebęs viršininkas sako:

- Keista, o mano pavaldinys teigia, kad jūsų daiktinėje yra ginklas, o bagažinėje – lavonas.
- Taip, jis jums dar pasakys, kad viršijau greitį!

Juokauja prancūzai

Paryžiaus metro, ankstyvas rytas, piko valanda. Vyras stumteli savo kaimynę. Ta šaukia:

- Atsargiau, čia juk moterys!
- Moterys? Moterys, mano mieloji, šiuo metu dar miega.

* * *

Prancūzė vairuoja automobilį ir sustoja sankryžoje, degant raudonai šviesai.

Užsidegė geltona – prancūzė laukia.

Užsidega žalia – prancūzė laukia.

Ateina policininkas:

- Madam pageidautų kokios nors kitos spalvos?

* * *

– Kodėl prancūzai pasakoja anekdotus apie belgus?

– Todėl, kad tai vieninteliai anekdotai, kuriuos jie gali suprasti.

* * *

Amerikietis, škotas ir prancūzas patenka į avariją, praranda sąmonę ir pakyla į dangų pas Dievą. Dievas mato, kad žmonės dar jauni, sveiki, ir siūlo jiems sandėrį: jie sumoka po 500 do-

lerių ir jis grąžina jiems gyvybę. Amerikietis sumoka ir atsigau-
na ant operacinio stalo.

Gydytojas:

- Kaipgi taip, mes jau manėme, kad tu nebegyvas!
- Ne, Dievas grąžino man gyvybę už 500 dolerių.
- O kas tiems dviem?
- Škotas derasi su Dievu, o prancūzas laukia, kol už jį sumokės valstybė.

Juokauja švedai

Vienas žmogus klausia savo draugo:

- Kaip tu manai, ką valgo žmogėdros vegetarai?
- Žinoma, švedus.

* * *

- Ar žinote, ką galima rasti švedų plaukimo baseino dugne?
- Neįsivaizduoju.
- Jūs pamatysite didžiulį užrašą „Rūkyti griežtai draudžiama“.

* * *

- Ar žinote, kodėl švedai visada važiuoja kelio viduriu?
- Bijo pakenkti lauko gėlėms šalikelėje!

* * *

- Kuo skiriasi švedai nuo norvegų?
- Švedai turi gerus kaimynus!

* * *

- Kaip paskandinti švedų karo laivą?
- Nuleisti į vandenį.

* * *

- Kodėl naujos švedų karinio laivyno valtys stikliniu dugnu?
- Kad būtų matomas senas švedų karo laivynas.

* * *

- Koks skirtumas tarp švedo ir uodo?
- Uodai erzina tik vasarą.

Ar žinai, kad...

- 2,1 mlrd. pasaulio žmonių per dieną uždirba mažiau kaip 2 JAV dolerius ir maistui išleidžia maždaug pusę savo pajamų.
- 2 proc. Žemės gyventojų valdo daugiau kaip 50 proc. turto.
- Per pastaruosius dešimt metų pasaulinės išlaidos ginklavimuisi padvigubėjo ir dabar siekia 858 milijardus eurų (2,9 trilijonus litų).
- Pirmą kartą užfiksuota, kad pasaulyje gyvena daugiau musulmonų nei katalikų. Vatikanas praneša, kad 17,4 procentų pasaulio gyventojų yra katalikai, o musulmonų yra 19,2 procentų.
- Šiuo metu eurą naudoja 16 iš 27 ES valstybių, taip pat Andora, Juodkalnija, Kosovas, Monakas, San Marinas bei Vatikanas.
- Europos automobilių pramonėje dirba 2 mln. žmonių, netiesiogiai ji sukuria dar 10 mln. darbo vietų.
- Kiekviena ES valstybė, įsipareigojo iki 2020 metų 20 proc. sumažinti į atmosferą išmetamo CO₂, o 20 proc. energijos išgauti iš atsinaujinančių šaltinių. Tai yra konkreti kova su klimato kaita.
- Kasdien Europos Sąjungos šalyse susidaro 7 500 km ilgio eismo kamščiai ir juose europiečiai vairuotojai praleidžia ketvirtadalį (24 proc.) važiavimo automobiliu laiko. Taip veltui sunaudojama kuro už 80 mlrd. eurų.
- Visoje Žemės planetoje yra tik 1,1% tinkamo gerti vandens.
- Jau dabar 2 milijardams Žemės gyventojų trūksta vandens.
- Pasaulyje kiekvienas žmogus vidutiniškai per dieną sukaučia apie 2 kg šiukšlių, tai yra 12 mln. tonų kasdien.
- Vienam ES gyventojui 2006 metais teko virš 6 tonų namų ūkiuose ir verslo sektoriuje pagamintų atliekų; virš 400 kilogramų buvo namų ūkio atliekos. Apie 3 proc. atliekų yra pavojingi sveikatai arba aplinkai.

- Vienam asmeniui važiuojant automobiliu išsiskiria tris kartus daugiau CO₂ vienam kilometrui nei tuomet, kai važiuojama traukiniu.
- Važiavimas didesniu nei 120 km/val. greičiu kuro sąnaudas padidina iki 30%, lyginant su važiavimu 80 km/val. greičiu.
- Bananai visiškai suyra per 6 mėnesius, popierius per 2 metus, plastikinis butelis – per 200 metų, o stiklinis – net per 900 metų.
- Švedijos vyriausybė naujų ekologiškų automobilių pirkėjams suteikia 10 000 SEK (3 200 Lt) kompensaciją, be to, ekoautomobilių savininkai moka perpus mažesnius mokesčius. Švedijoje etanolis 20 proc. pigesnis už benziną ir dyzeliną, o šalies didmiesčiuose ekologiškų automobilių savininkams nereikia mokėti už stovėjimą gatvėse!
- Olandijoje yra 8 milijonai automobilių ir 6 milijonai dviračių. Dviratininkams nutiesta apie 10 000 km dviračių takų.
- Jei nebus aktyviai vykdoma darnaus vystymosi politika ir įmonės nesiims novatoriškų sprendimų įgyvendinimo, numatoma, jog iki 2050 m. kuro poreikis išaugs 70 proc., o CO₂ išlajos – iki 130 proc. Dėl to klimato temperatūra gali dar pakilti 6°C ar daugiau laipsnių. Tokiu atveju didžioji dalis dabar apgyvendintų Žemės plotų nebebūtų tinkami gyvenimui, neišvengiamai kiltų konfliktai ir karai dėl vietų, kuriose žmogus gali gyventi, dėl vandens ir maisto.
- 2009 m. kovą ES lyderiams buvo rekomenduota nenaudoti kreipinių „panele“ ir „ponia“, „Miss“ ir „Mrs“, „Fraulein“ ir „Frau“, „Mademoiselle“ ir „Madam“, „Seniorita“ ir „Seniora“ nenorint įžeisti moteriškos lyties Europos Parlamento nares.
- Europos Sąjungoje mokymosi visą gyvenimą galimybe pasinaudoja 9,5 proc. gyventojų. Lietuvoje šis rodiklis siekia 5,3 proc. Labiausiai galimybę mokytis visą gyvenimą išnaudoja švedai – 32,4 proc. gyventojų.

Receptai JUSTO iš BRIUSELIO kopūstų

Šalta užkandėlė

- 200 g Briuselio kopūstėlių
- 2 obuoliai
- 2 virtos bulvės
- 2 marinuoti agurkai
- 1 virtas salieras
- 200 g rūkytos silkės (arba žuvies)
- 2 valg. šaukštai majonezo
- 2 valg. šaukštai citrinos sulčių
- Po žiupsnį druskos, pipiriukų ir cukraus – marinatui

Kopūstėlių galvutes apvirkite, atvėsinkite. Žuvį, salierą, obuolį, agurkus, bulves supjaustykite juostelėmis. Sumaišykite, užpilkite marinatu, palikite dviem valandoms. Po to sukraukite į salotinę kupetėlę ir pagardinkite majonezu.

Karšta užkandėlė

- 500 g Briuselio kopūstėlių
- 1 stiklinė daržovių sultinio
- 1 valg. šaukštas sviesto
- 1 valg. šaukštas grietinėlės
- 2 kiaušinio tryniai
- Muskato riešutas, druskos, pipiriukų

Kopūstėlius palaikykite 1 valandą sūdytame vandenyje. Nuplaukite ir apkepkite svieste. Užpilkite sultiniu ir 15 minučių patroškinkite, dažnai supurtydami, kad neprisviltų. Užtarkuokite muskato riešuto. Pagardinkite grietinėlės ir kiaušinio trynio mišiniu, pipiriukais. Nukelkite nuo kaitlentės. Gardu valgyti su pyragu, o dar gardžiau – su gera nuotaika ir su mielais draugais.

Leidinyje panaudotos asmeninio archyvo,
Europos Parlamento archyvo nuotraukos

Justas Vincas PALECKIS

Į Europos centrą – daugiau teisingos, socialinės Europos

Tiražas 3000 egz.

Leido „Trys žvaigždutės“, Kalvarijų g. 159, LT-08313 Vilnius

www.tryszvaigzduotes.lt

Spausdino AB „Spauda“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius

Justas Vincas Paleckis

**Žurnalistas, diplomatas, politikas,
Nepriklausomybės akto signataras, ypatingasis ir
įgaliotasis ambasadorius**

1964 m. baigiau Vilniaus universiteto žurnalistikos fakultetą. Dirbau Lietuvoje, taip pat Berlyne, Maskvoje, Londone, Berne.

Nuo 2004 m. Lietuvos rinkėjų valia dirbu Europos Parlamente, trikampyje Vilnius–Briuselis–Strasbūras. Esu Lietuvos delegacijos socialistų frakcijoje vadovas, Saugumo ir gynybos pakomitečio pirmininko pavaduotojas, trijų komitetų – Užsienio reikalų, Aplinkosaugos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos, Klimato kaitos – narys. Taip pat ES–Rusijos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto ir delegacijos santykiams su Baltarusija narys.

Jau prieš kelis dešimtmečius pasirinkau draugišką gamtai, „žalią“ ir taupų gyvenimo būdą. Mano idealas – Skandinavijos šalys, kur dauguma žmonių gyvena „žaliai“, taupiai, sveikai, todėl ir pasiturinčiai, be didesnių turtinių skirtumų tarp visuomenės sluoksnių.

Pritariu Europos Parlamento socialdemokratų frakcijos pozicijai, kad dabar, sunkmečiu, visos pastangos būtų sutelktos darbo vietų išsaugojimui ir naujų kūrimui. Valstybė privalo daugiau rūpintis žmonėmis, ypač silpnesniaisiais, sudaryti vienodas sąlygas naudotis paslaugomis švietimo, medicinos ir kitose srityse.

Justo Vinco Paleckio biuras

Pylimo g. 12-10, LT-01118 Vilnius

Tel. +370 5 266 3056

Faks. +370 5 266 3058

El. paštas biuras@paleckis.lt

www.paleckis.lt